

EL MIRALL

Núm. 168

3 EUR

Especial
Trilingüisme?
Analitzam el
Decret Fiol

• • •

Dossier
El nou Estatut
de Catalunya

• • •

Notes Literàries
Bernat Martí,
docència i
literatura

• • •

Cinefàgia
Cent anys
amb Billy Wilder

• • •

Itineraris
La vall de
Superna

Entrevista
Joan Miquel Oliver,
ànima d'Antònia Font

Universitat de les
Illes Balears

"SA
NOSTRA"

CAIXA DE BALEARS

B A L E A R S
jove

convocatòria 2006

beques

"SA NOSTRA"

programa d'ajuts per a l'ampliació
d'estudis a l'estranger

del 3 d'abril al 22 de maig

la fórmula per al teu futur

$\angle L + \angle M + \angle N$

360°

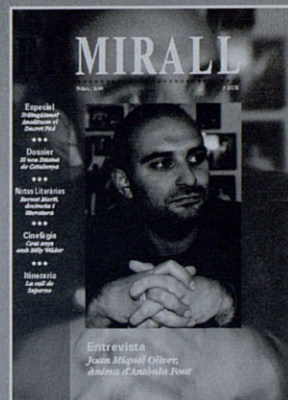
$\angle N + \angle O = 180^\circ$

$\angle O + \angle M = 180^\circ$

Fundació
"SA NOSTRA"

www.sanostra.es

EL MIRALL

EDITORIAL

AFEBLIR LA LLENGUA O REFORZAR-LA

4

ESPECIAL

ANALITZAM EL DECRET FIOL

5

DOSSIER

LA REFORMA DE L'ESTATUT DE CATALUNYA

13

MISCEL·LANIA

JAUME LLADÓ

26

ENTREVISTA

RAFAEL M. CREUS. JOAN MIQUEL OLIVER

28

NOTES LITERÀRIES

LLORENÇ VICH SANCHO. BERNAT MARTÍ, DOCÈNCIA I LITERATURA

36

ENTREVISTA

PERE BUENO. MARTÍ X. MARCH

40

ITINERARIS

GASPAR VALERO. LA VALL DE SUPERNA (PUIGPUNYENT)

44

CINEFÀGIA

MATÍAS VALLÉS. CENT ANYS AMB BILLY WILDER

48

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL

Abril de 2006 · Núm. 168

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:

Associació EL MIRALL
C/ Pare Bartomeu Pou, 31, baixos
07003 Palma

Adreça electrònica:

<http://www.ocbweb.org>
elmirall@ocbweb.org

President:

Jaume Lladó

Director:

Josep Melià

Cap de redacció:

Pere Bueno

Consell editorial:

Jaume Lladó

Josep Melià

Mateu Morro

Pere Bueno

Pere Marí

Publicitat:

Santi Adrover

Producció, administració

i publicitat:

Tel.: 971 72 59 37

Telefax: 971 71 93 85

Apartat de correus 179

07080 Palma

Delegació a Barcelona:

Omnium Cultural

C/ Diputació, 276 pral.

08009 Barcelona

Delegació a València:

Acció Cultural del País Valencià

C/ Baró de Càrcer, 37

46001 València

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió
dels autors.

Disseny

Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició

Ecogràfic

Impressió

Xisco Arts Gràfiques

C/ del Baix Riera, 1-A, Palma

Tel. 971 475754

Dipòsit legal

PM 10-1987

Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca

Documentació

Edifici Guillem

de Colom

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5107492148

Afeblir la llengua o reforçar-la

Editorial

Les circumstàncies conjunturals han volgut que coincidissin en el temps dues iniciatives polítiques amb fortes implicacions amb relació a la llengua catalana i la normalització. Per una banda, l'anunci de l'anomenat Decret Fiol, altrament dit de trilingüisme, ha encès les alarmes de tots els sectors relacionats amb l'ensenyament i amb la defensa de la identitat de les Balears. Per altra banda, la superació de tràmits per l'Estatut de Catalunya genera que les previsions lingüístiques del text cobrin protagonisme.

Sobre el Decret Fiol les coses no poden ser més clares i més tristes. És una cortina de fum que no pot amagar les seves vertaderes pretensions. Sota l'aparença de cercar aconseguir l'aprenentatge de la llengua internacional (l'anglès), el que hi ha és un atac directe a la presència del català a l'escola. El Decret Fiol implica la derogació del Decret de Mínims i, per tant, suposa eliminar una de les poques normes jurídiques que podien ajudar que els alumnes quan acabin els seus estudis dominin les dues llengües oficials.

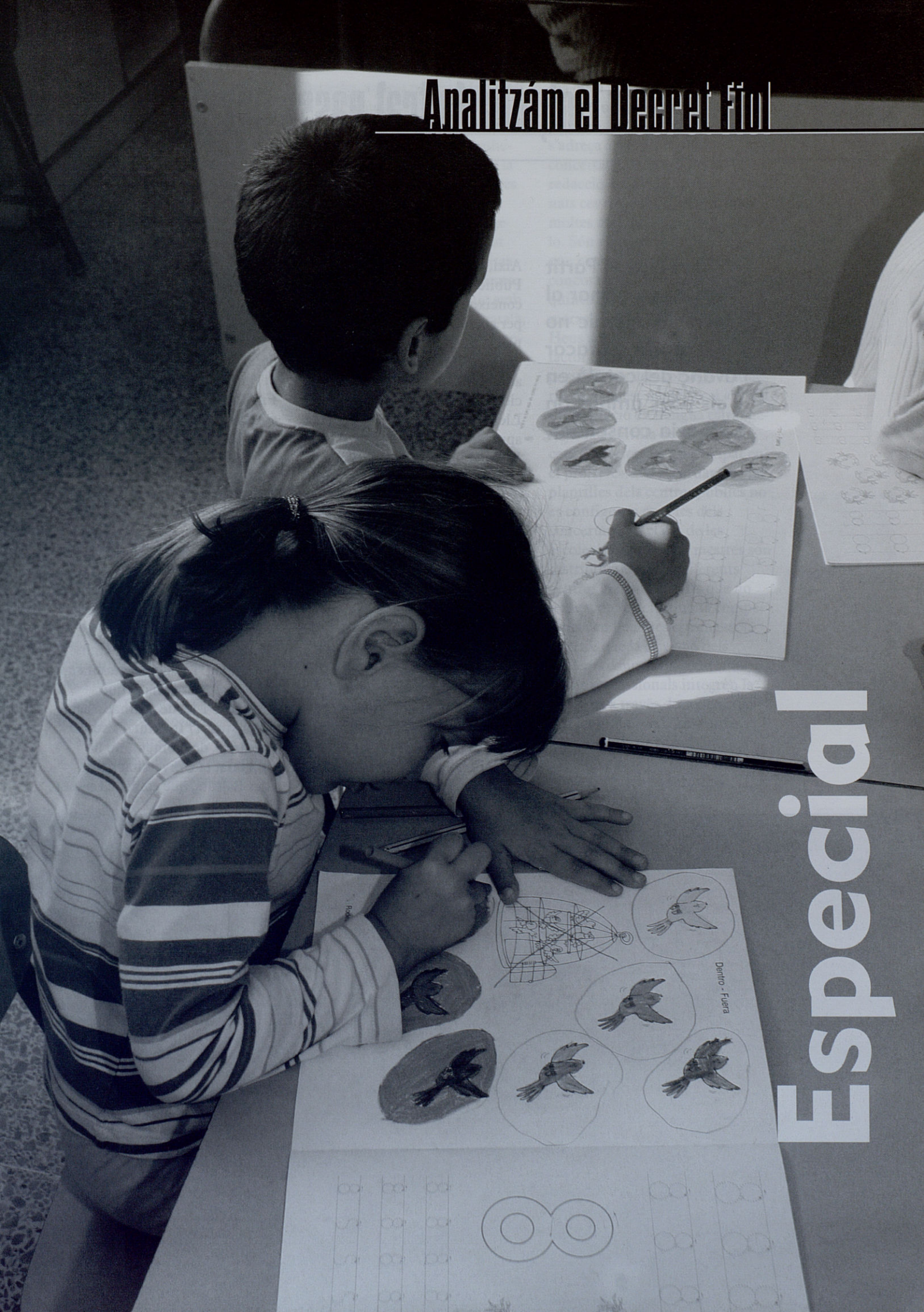
És evident que d'ençà del retorn del PP al Govern de les Illes Balears, l'any 2003, aquesta força política no ha tingut cap escrúpol a situar l'educació com una qüestió de controvèrsia partidista i electoral. El globus sonda de la lliure elecció de centre i de la lliure elecció de model lingüístic era un despropòsit que va ser utilitzat per debilitar el procés d'immersió lingüística i l'avenç del català com a llengua vehicular de l'ensenyament. La demagògia ha estat constant i indignant. El fals liberalisme, la tergiversació del bilingüisme, la necessitat d'aprendre anglès com a millora formativa innegable, totes tres coses tenen com a conseqüència afeblir la normalització, el coneixement i ús de la nostra llengua pròpia. I això queda absolutament exemplificat amb el fet que la proposta de Decret Fiol no va acompanyada de cap estudi seriós ni de cap dotació pressupostària coherent per formar un professorat en el domini d'una tercera llengua, passa imprescindible per poder repetir aquesta formació en els alumnes.

Aquesta recerca de l'afebliment de la llengua catalana als espais que ha aconseguit una certa igualtat contrasta amb els articles que al respecte conté la proposta d'Estatut de Catalunya que està superant la tramitació parlamentària a Madrid. Que el l'Estatut equipari les dues llengües i inclogui el deure de coneixement del català com succeeix ara amb el castellà és un èxit històric que encara no som capaços de calibrar adequadament. De fet i en la qüestió que ens ocupa la proposta pactada també blinda la situació del català com a llengua vehicular de l'ensenyament al Principat. Aquests avenços lògicament cobren tot el sentit si es veuen acompanyats d'una clara voluntat política per fer efectives i reals les determinacions legals consagrades a les diverses normes jurídiques. A les Balears disposam d'una Llei de normalització lingüística amb la filosofia de la qual no només xoca el Decret Fiol sinó també fets tan nocius i impresentables com IB3.

El nostre problema no només és lluitar perquè no hi hagi un retrocés normatiu que afebleixi la llengua catalana, el nostre repte és aconseguir de les institucions públiques un compromís lleial i sincer en un procés que cada vegada és més urgent atès l'allau immigratori. Si el Govern balear enlloc de bregar per tirar endavant una normalització que com a mínim equipari les situacions, es dedica a polemitzar i a dificultar les petites passes fetes, lògicament les coses es compliquen moltíssim. Ja n'hi ha prou de cortines de fum que amaguen intencionalitats poc confessables. En lloc d'anar cap a una certa equiparació sembla que alguns ens duen cap a la desigualtat sota excuses i arguments que no se sostenen si s'analitzen mínimament.

Analitzam el Decret Fiol

Especial

El Decret Fiol, una (altra) passa enrere

EL MIRALL

Des que el Partit Popular va tornar al Govern autonòmic no ha aturat d'atacar l'avanç del català en els pocs àmbits on s'havia consolidat.

Així, en el primer any Funció Pública va rebaixar el requisit de coneixement del català necessari per accedir a fer feina a l'Administració, es va anunciar la creació d'un canal de televisió autonòmic que vulnera l'obligació d'emetre en català (segons la Llei de normalització lingüística, aprovada per unanimitat l'any 1986) –i amb aquesta mesura començaven les traves per rebre en condicions la televisió catalana a les Balears–, el Govern de les Illes Balears va abandonar l'Institut Ramon Llull i la Conselleria d'Educació i Cultura va tancar Somràdio i va reduir dràsticament el pressupost de Política Lingüística. Precisament fou el conseller d'Educació, Francesc Fiol, qui la revetla del dia de Sant Antoni de 2004 va fer saber les mesures clau de la legislatura contra el català a l'escola. Entre altres amenaces, Fiol anuncià que s'equipararia el títol de secundària amb el nivell

C de la Junta Avaluadora de Català (JAC), la creació d'una secció filològica dins l'Institut d'Estudis Baleàrics (IEB) i que s'aprovaria un decret perquè els pares poguessin triar la llengua del primer ensenyament dels fills. Finalment, després d'un llarg conflicte amb els col·laboradors de la JAC i els professors de català liderats pel sindicat l'STEI-i, el Govern Matas va rectificar i va aprovar l'equiparació de secundària només amb el nivell B; pel camí, va suprimir la Junta Avaluadora i va instaurar un nou mecanisme d'avaluació que en un any i mig de funcionament encara no ha trobat prou professionals disposats a col·laborar-hi per funcionar amb normalitat. La segona mesura era clarament contrària al que disposa la Llei de normalització lingüística, i l'Institut d'Estudis Baleàrics, de moment, no ha suplantat la Universitat de les Illes Balears, que continua essent

la institució de referència pel que fa a la llengua; tot i que el Govern ha ressuscitat l'IEB i l'ha dotat d'un pressupost significatiu. En canvi, el decret de tria de llengua del primer ensenyament ha anat endavant i s'ha pogut aplicar en uns pocs centres. Els experts no dubten a qualificar-lo de «pasterada pedagògica». Després d'aquests fracassos, superat l'equador de la legislatura, el mes de febrer el conseller Fiol va llançar la darrera càrrega de profunditat contra el català a l'educació: el *Decret del trilingüisme*. En realitat, la mesura s'ha presentat com una iniciativa del director general d'Administració Educativa, Jaume Juan, però les entitats socials el batiaren aviat com a *Decret Fiol*.

Què diu el Decret Fiol

Quin és el contingut d'aquest projecte de decret tan polèmic? Els capítols II i III no fan més que, d'una banda, fer possible que s'anticipi l'ensenyament de llengües estrangeres i, de l'altra, acabar de regular l'experiència de les seccions europees en l'ensenyament secundari.

La polèmica l'ha generada el capítol primer. En poques

paraules, aquest projecte de decret estableix una doble xarxa en l'ensenyament públic i concertat a les Illes Balears. En contradicció clara amb el títol oficial de la disposició (Decret sobre mesures per a fomentar la competència lingüística en llengües estrangeres...) i contra l'objectiu marcat per la Llei 3/1986, de normalització lingüística a les Illes Balears, proposa un model lingüístic amb tres llengües vehiculars: el català, el castellà i una llengua estrangera. A més a més, es tracta d'una proposta tancada: les tres llengües s'han de distribuir forçosament en tres terços les hores lectives. L'adopció d'aquest model es presenta com a voluntària, amb la qual cosa (si s'aprova el decret en els termes en què se n'ha redactat l'esborrany) per primera vegada en la història funcionarien dos models lingüístics de manera simultània: el dels centres que continuarien aplicant el Decret de mínims (amb un mínim del 50% de classes en català i amb dificultats legals per implantar l'ensenyament en llengües estrangeres) i el dels centres que s'acollirien a l'anomenat *model trilingüe*.

El més curiós de la proposta és la manera com s'ha de concretar. El conseller mateix va admetre el

dia de la presentació que la mesura no era generalitzable. En principi, el projecte de decret s'adreça als centres públics i concertats; però, segons la redacció de la norma, determinats centres concertats tindran moltes més facilitats per aplicarlo. Són els centres mateixos els que hauran de participar en un concurs anual que determinarà quines escoles poden posar en marxa el model Fiol i quines no. Heus ací el parany: el principal factor que determinarà les possibilitats dels col·legis d'adherir-se a aquest model és el «nivell i capacitat en llengua estrangera de la plantilla de mestres del centre interessats a participar en el projecte». Cal recordar que les plantilles dels centres públics no es configuren com les dels concertats: en el cas de les escoles públiques, els mestres són distribuïts entre els diferents centres atenent criteris que no tenen cap relació amb la competència en llengües estrangeres, mentre que la direcció dels col·legis concertats determina quins professionals integren la plantilla a través de contractacions laborals. Així, un centre concertat de nova creació (per exemple) pot apostar directament per contractar un terç dels

mestres amb competència en una llengua estrangera i tindrà accés directe a l'aplicació d'un model que li garanteix un increment dels recursos humans, del pressupost i dels recursos en tecnologies de la informació i la

presentin els centres que sigui especialista en llengües. Evidentment, aquesta mesura vulnera la Llei de normalització lingüística i la normativa que l'ha desplegada durant aquests vint anys. En concret, deroga el

Decret de mínims ja que en els centres que s'acullin al Decret Fiol no serà obligatori fer un mínim de la meitat de

classes en la nostra llengua; ans al contrari, estaran obligats a no superar el 33% de classes en català. A més a més, la distribució horària de les llengües és contrà-

ria als objectius que marca el Decret 86/2002, pel qual s'estableix el currículum de l'ESO, que institueix que l'alumnat ha de dominar el castellà i el català en acabar l'ensenyament obligatori; mentre que l'objectiu sobre la llengua estrangera és només «la comprensió i la producció de missatges orals escrits amb normalitat i correcció». Cal tenir en compte també que el Comitè d'Experts de la Unió Europea va emetre una resolució el mes de setembre de l'any passat que especifica que a les Illes Balears encara no s'assoleixen els objectius prevists per a l'ensenyament del català a la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries.

Cap membre de la comissió que valorarà els projectes és especialista en llengües

comunicació. Per rematar l'arbitrarietat del sistema que estableix el Decret Fiol, no hi ha cap membre de la comissió que valorarà els projectes que

Reaccions

Veus de tots els sectors socials i polítics s'han alçat contra la proposta de la Conselleria. L'Obra Cultural Balear s'havia reunit amb Francesc Fiol el dia abans de la presentació pública del decret. L'Obra ja li va anunciar que rebutjaria amb contundència qualsevol mesura que implicàs un retrocés en el procés de normalització i, en concret, si tocava el Decret de mínims i els projectes lingüístics vigents. Una vegada conegut el contingut del decret, el coordinador de l'entitat, Tomeu Martí, ha qualificat el model *trilingüe* de «caramel enverinat a la porta de les escoles». L'Obra ha presentat al conseller un pla alternatiu d'implantació de terceres llengües en l'ensenyament, generalit-

EL MIRALL

amb el suport de

Consell de Mallorca

ESTOP
ESTUDIS TOPOGRÀFICS
FOTOGRAFIA-TOPOGRAFIA-PROJECTES

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritages
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

Punts dèbils

El projecte del Decret Fiol ha estat redactat a corre-cuita i això es coneix en diversos aspectes, començant per la imprecisió de les previsions per aplicar-lo.

- **Mancances estructurals.** A les plantilles de les escoles de les Illes Balears no hi ha ni de bon tros prou professionals competents en anglès perquè s'hi facin una tercera part de les classes.
- **Habilitació i capacitació.** Es preveu que la Conselleria d'Educació pugui autoritzar la implantació del model *trilingüe* «sense que el professorat tenguí la titulació requerida» (disposició addicional segona).
- **Absència d'estudis.** El Govern no ha presentat cap estudi econòmic sobre la viabilitat d'aplicació d'aquest model, que redueix dràsticament les classes en català sense haver fet cap estudi per determinar si a hores d'ara els alumnes, en acabar l'ensenyament obligatori, saben usar correctament la llengua del país.
- **Inaplicabilitat amb caràcter universal.** Els centres privats i concertats, que tenen competències sobre la configuració de la plantilla docent, podran *fixar* mestres competents en anglès, mentre que l'aplicació del model *trilingüe* als centres públics dependrà de com l'atzar configuri els claustres dels centres.
- **Vulneració de la Llei de normalització.** A partir del moment en què s'aprovi el decret, s'establirà una doble xarxa educativa: la dels centres que continuïn aplicant el Decret *de mínims* i la dels que es decideixin pel model *trilingüe*. La Llei de normalització lingüística prohibeix la separació dels alumnes per motiu de llengua.
- **Caràcter regressiu.** Fins ara totes les disposicions sobre l'ús de les llengües a l'ensenyament s'encaminaven (per bé que a un ritme lent) cap a la normalització del català; si el Decret Fiol entrava en vigor suposaria la primera disposició que fa enrere en la normalització a l'ensenyament.
- **Model discriminatori.** L'aprovació del decret suposaria una triple discriminació. Primerament, per als mestres, que per fer classes en català s'han hagut de *reciclar* i, en canvi, no ho hauran de fer per fer classes en anglès. En segon lloc, per als alumnes, que tindran dret o no al programa segons el centre on estiguin matriculats. I, en tercer lloc, per als centres mateixos, ja que el model triat està pensat per a l'escola privada i concertada.
- **Equivalències amb els títols de català.** Actualment, en acabar l'ensenyament secundari, els alumnes obtenen el nivell B de català. Aquesta mesura, que el Govern pretenia ampliar amb la concessió del nivell C, no es podrà continuar aplicant als centres que optin pel model *trilingüe*, com ha reconegut l'Administració mateixa.

zable a tots els centres, de caràcter progressiu i que respecta escrupolosament el mínim del 50% en català. A més, l'OCB ha recordat que l'aprenentatge de llengües transcendeix l'àmbit educatiu i ha d'incloure mesures en àmbits com ara l'audiovisual o el lleure.

La **Intersindical STEI-i** des del primer moment ha considerat que el Decret Fiol és una «cortina de fum» per distreure la població de les mancances en l'ensenyament públic a les Balears. Segons el sindicat majoritari en l'àmbit de l'ensenyament, la Conselleria d'Educació torna a posar sobre la taula el model lingüístic de l'ensenyament perquè passin desapercubides les necessitats reals del sistema educatiu. En aquesta línia –i en un context marcat pel fet que el Govern ha aprovat ajudes per fer reformes en centres concertats i per la *lliure elecció de centre*–, l'**STEI-i** ha contraatacat i està elaborant un informe sobre les deficiències actuals als centres educatius públics. També s'han manifestat en contra del Decret Fiol UGT i

Comissions Obreres, que han anunciat –juntament amb l'**STEI-i**– mobilitzacions durant el mes d'abril per reivindicar l'ensenyament públic.

Una de les reaccions més sorprenents ha estat la de la patronal **Escola Catòlica - Educació i Gestió**, que ha demanat consens. La patronal catòlica considera que no es pot donar el mateix tractament a l'anglès que a les llengües oficials, i recalca que molts dels seus afiliats s'estimen més que el català continuï essent la llengua predominant dins els centres educatius.

L'**Associació de Directors d'Infantil i Primària** rebutja el projecte de decret perquè discrimina els alumnes. Hi proposa una alternativa en què les hores d'anglès no superin el 20% i el català sigui la llengua predominant. Els directors d'escola insisteixen en l'obligació que té l'Administració de dotar tots els centres amb els recursos necessaris per implantar la tercera llengua. Els directors han proposat tot de mesures que no preveu el Decret Fiol: desdoblements, ús de les tecnologies de la

informació i la comunicació, tallers...

També s'hi han oposat diversos estaments de la **Universitat de les Illes Balears**. Pel director del Servei Lingüístic, Ramon Bassa (especialista en ensenyament de llengües), el decret infringeix la Llei de normalització i és discriminatori perquè no s'adreça a tots els centres. Bassa ha criticat també que la Conselleria no hagi partit d'un estudi previ. Aquesta observació també l'han feta els membres dels dos departaments de Pedagogia de la UIB, que reclamen que la implantació de la llengua estrangera es faci progressivament i partint de dades serioses. Els experts universitaris en pedagogia reclamen que la mesura, en tot cas, es pugui generalitzar a tots els centres i respecti la tasca feta fins ara amb els projectes lingüístics de centre. Així mateix, l'àrea de Filologia Anglesa de la universitat ha recordat que per impartir classes en una llengua estrangera no basta tenir coneixements de llengua general, i ha recordat la importància del registre de la

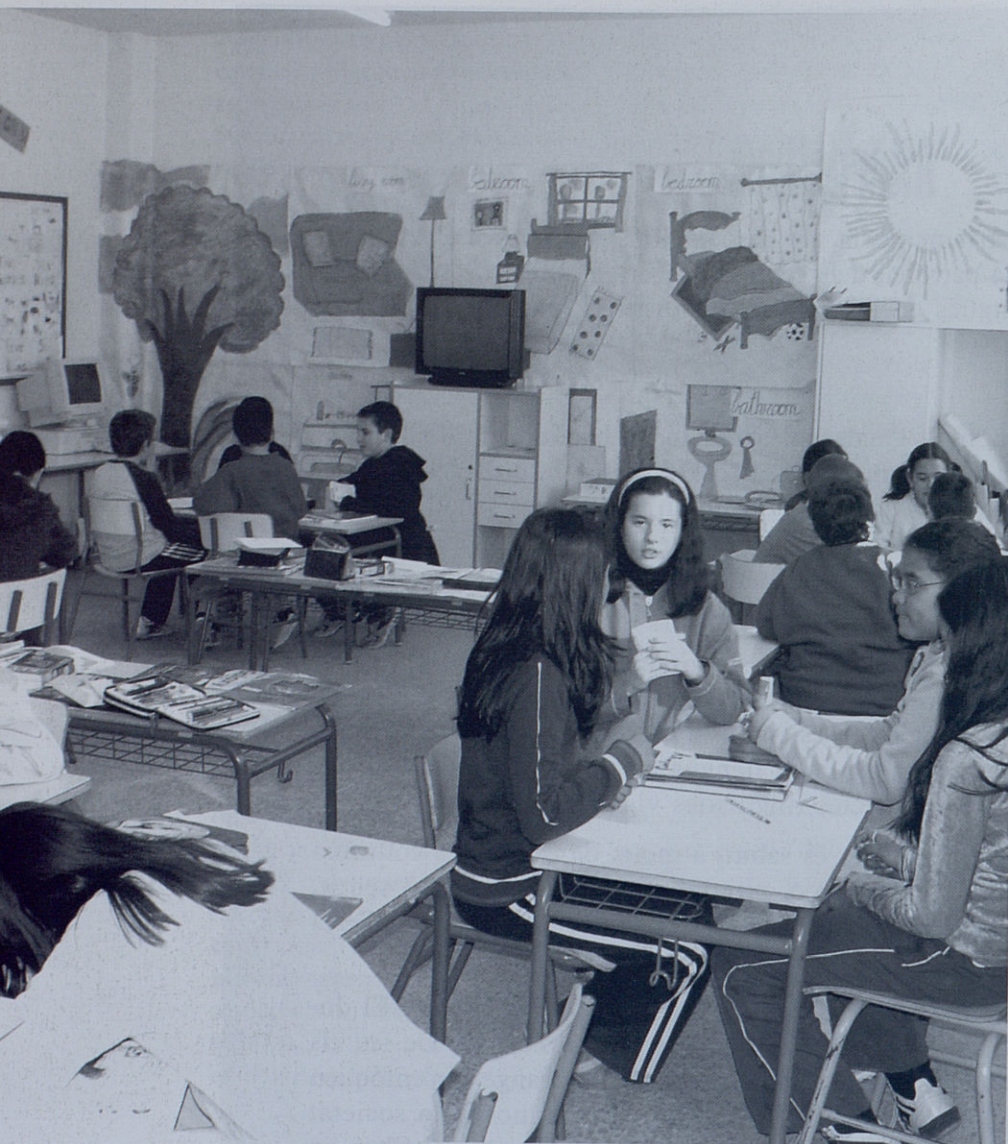

Alternatives

Els sindicats, l'oposició parlamentària, les associacions de pares majoritàries, l'associació de directors i la patronal dels centres concertats, lluny de rebutjar la implantació de noves llengües en l'ensenyament primari, han presentat una bateria de propostes.

- **Analitzar la situació actual.** Qualsevol actuació innovadora de l'Administració ha de partir d'un coneixement de la realitat sobre la qual actua. Així, és necessari saber amb precisió quines aptituds lingüístiques tenen els nostres joves tant en la llengua del país com en llengües estrangeres i quina repercussió ha tingut sobre aquesta realitat l'escolarització massiva d'alumnat procedent de la immigració.
- **Respectar el Decret de mínims.** Els qui s'oposen al Decret Fiol reclamen que la introducció d'una tercera llengua en l'ensenyament primari no impliqui un retrocés en l'ensenyament en català: és a dir, que es respecti el Decret 92/1997, que regula l'ensenyament de la llengua catalana en els centres docents no universitaris, i els projectes lingüístics vigents.
- **Implantar mesures realistes.** Com és sabut, a molts de centres es continua impartint la classe d'anglès en català o, pitjor, en castellà. En aquest sentit, les entitats socials fan una crida al sentit comú i demanen que la Conselleria toqui de peus a terra i adobi primer de tot la situació actual.
- **Enfocar l'aprenentatge de llengües des d'un punt de vista global.** El domini d'una llengua no depèn només de l'ús que se'n fa a l'escola. De fet, els països europeus en què els joves dominen una llengua estrangera n'enfoquen l'aprenentatge des d'un punt de vista global. Per aquest motiu, la societat civil reclama actuacions com ara que la televisió autonòmica emeti films en versió original, que es facin activitats extraescolars en terceres llengües, que es posin en marxa colònies lingüístiques...
- **Dissenyar un pla pilot per a tothom.** Partint de l'experiència de l'èxit de les seccions europees a l'ensenyament secundari, l'Obra Cultural ha demanat que es redacti un pla pilot d'ensenyament de llengües estrangeres, al qual es puguin acollir tots els centres d'ensenyament, acompanyat de les mesures econòmiques i els recursos humans i materials escaients.
- **Dedicar recursos a l'acolliment dels nouvinguts.** Un 11,5% de l'alumnat dels centres escolars de les Balears prové de la nova immigració. El Govern balear, en lloc d'atendre aquesta realitat amb dotació de recursos econòmics i humans, ha arraconat fins a l'extrem el Servei d'Ensenyament del Català, dependent de la mateixa Direcció General que ha redactat el Decret Fiol.

Dossier

docència. A més, el representant de la UIB al Consell Escolar de les Illes Balears va fer una repassada al decret: el va acusar de fomentar la manca d'equitat i l'intrusisme professional.

Les **associacions de pares** han centrat les crítiques en dos aspectes: la igualtat d'oportunitats de tot l'alumnat i el compliment de la Llei de normalització lingüística. Demanen que es continuïn fent almenys la meitat de les hores en català i que la introducció de terceres llengües com a vehiculars afecti tot l'alumnat per igual. Els pares han demanat també recursos per a un pla que sigui generalitzable a tots els centres.

Com era d'esperar, l'oposició parlamentària també ha rebutjat el model.

Hi ha possibilitat d'entesa?

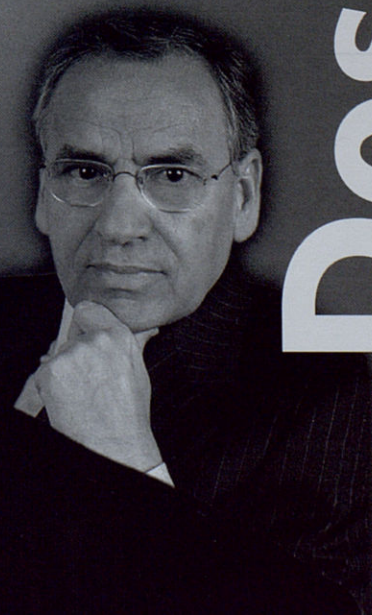
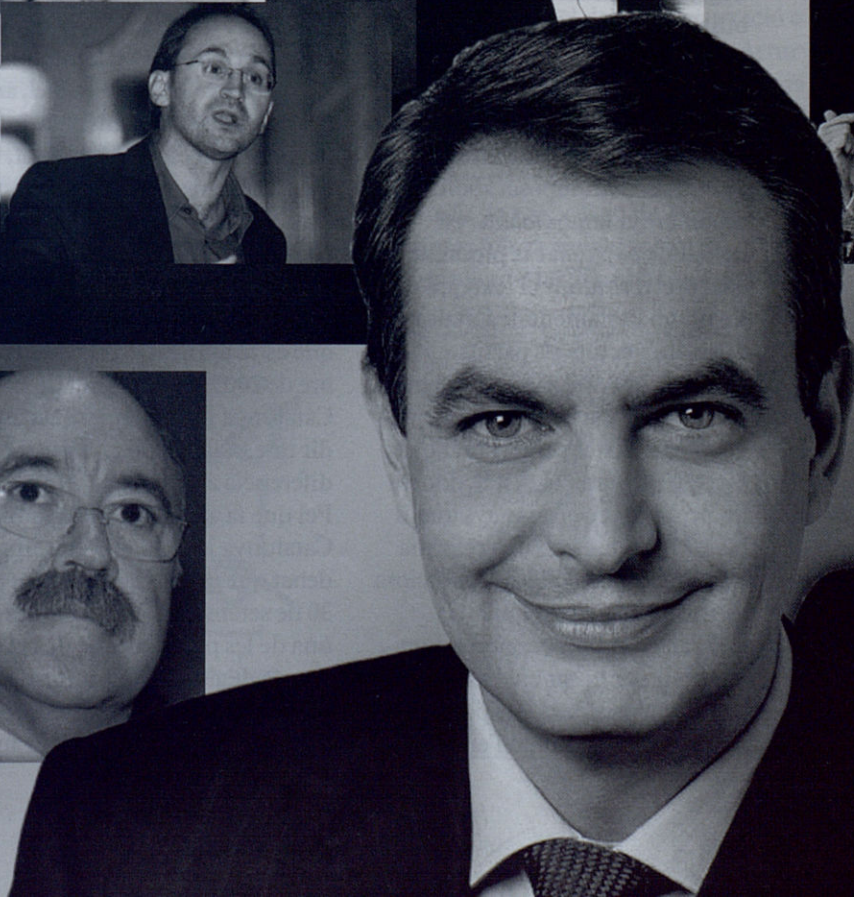
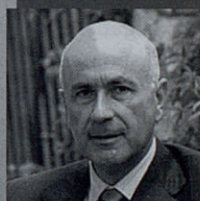
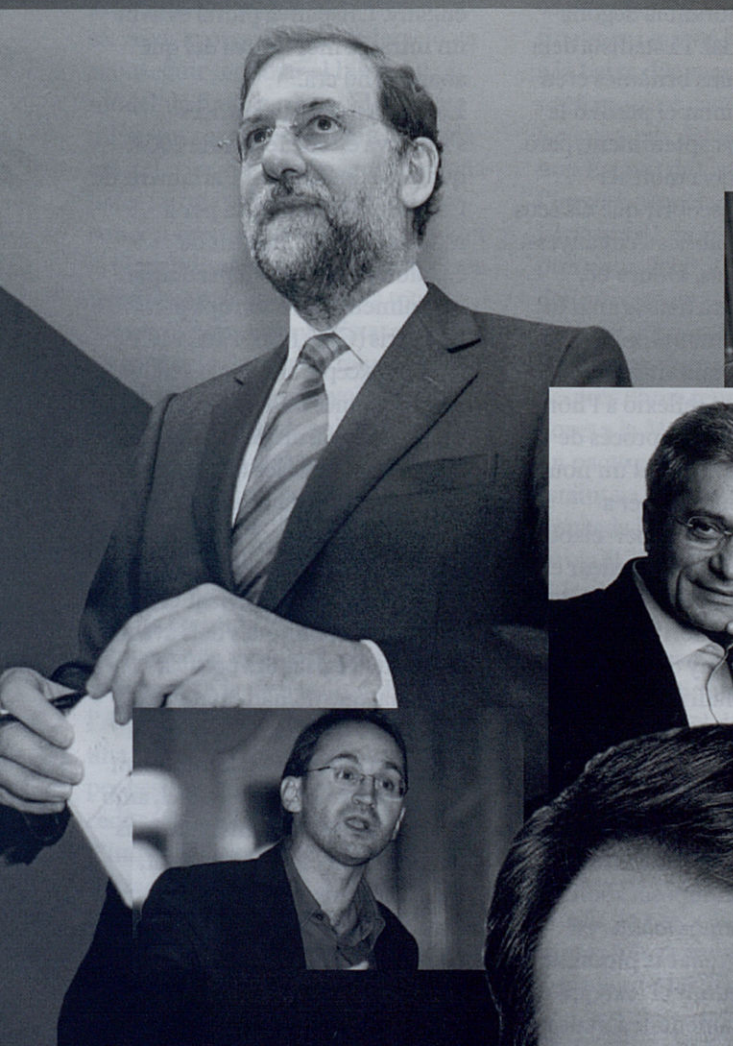
La patronal Escola Catòlica ha anunciat que està negociant amb la Conselleria un nou text, amb la intenció que el català predomini en el model trilingüe. L'Obra Cultural es va reunir per segona vegada amb el conseller Fiol, que es va comprometre a analitzar les propostes de l'entitat. L'Obra ha anunciat una mobilització «sense precedents» en cas que el decret s'aprovi i entri en vigor. L'entitat social de referència en la reivindicació del català no acceptarà que es derogui l'aplicació del Decret de mínims a cap escola de les Balears.

Al final del mes de març, la posició d'Educació oscil·lava entre la voluntat de negociar i la insistència en la necessitat de

reduir les hores de català a l'ensenyament. La realitat és que l'ombra del dubte plana sobre una iniciativa fortament contestada per tots els sectors vinculats amb l'ensenyament; són massa els intel·lectuals i els sectors de l'ensenyament que dubten sobre les intencions reals del Govern Matas amb l'aprovació d'aquest decret; més encara en vista de l'arribada imminent a les Balears d'escoles concertades dirigides per l'Opus Dei i els Legionaris de Crist, que en sortirien fortament beneficiades (n'hi ha prou de recordar que la patronal de les concertades catòliques que hi ha implantades actualment a casa nostra ha rebutjat amb contundència el decret). La primavera moguda que han anunciat els sindicats en defensa de l'escola pública no pot ser mai positiva per a un govern que s'ha de presentar a les eleccions del 2007 amb la bandera de la feina ben feta i el consens social. A més, i per damunt de qualsevol aspecte estratègic, hi ha el compromís adquirit per totes les forces polítiques ara fa vint anys, quan s'aprovà la Llei de normalització lingüística, de fer avançar el català progressivament als mitjans de comunicació, a l'ús social i a l'escola.

Les promeses de bilingüisme de la candidatura de Jaume Matas s'han esvaït a mesura que avançava la legislatura. La política del govern del PP s'ha centrat a eliminar el català dels llocs on tenia una presència mínimament digna; i a no fer res sobre els àmbits en què el castellà és la llengua clarament dominant. El bilingüisme asimètric continua marginant els drets lingüístics de la població que parla en català, única llengua pròpia de les Illes Balears. Matas i Fiol no es poden significar una altra vegada per atacar la llengua dels mallorquins i les mallorquines: un sector considerable dels seus votants tradicionals no els ho consentiria.

La reforma de l'Estatut de Catalunya

Dossier

Estatut català, un bon pacte de legislatura

ENRIC RIMBAU

Deia Winston S. Churchill que no hi ha pitjor error en el lideratge públic que fer sonar falses esperances que desapareixen de seguida.

Ho deia amb referència a un moment delicat de la història del Regne Unit, durant la Segona Guerra Mundial. L'estadista deia que els ciutadans britànics eren capaços d'afrontar el perill o la desgràcia amb capteniment, però que els molestava molt ser enganyats o descobrir que els seus responsables públics s'enganyessin ells mateixos. Doncs bé, d'alguna manera hauria anat bé que els representants polítics catalans haguessin tingut en compte aquesta reflexió a l'hora d'encarar el fatigant procés de redacció i negociació d'un nou Estatut d'autonomia per a Catalunya. El procés per elaborar un nou Estatut va començar en un ambient d'eufòria i amb el plantejament d'horitzons que han quedat molt lluny de la realitat negociada a Madrid. Les responsabilitats? Cadascun dels actors polítics haurà de fer autocrítica. Tots n'hauran de fer. Començant per un president del Govern espanyol que ha utilitzat formes estètiques d'un suposat «bon tarannà» (el famós *talante* en castellà) per trinxar la promesa electoral d'assumir el text que sortís del Parlament de Catalunya. I passant per tots els partits catalans, que, del més gran al més petit, han posat els càlculs estratègics i partidistes per davant de l'interès general. Ha estat, doncs, un procés de més dos anys que, a banda d'aconseguir una reforma estatutària més o menys ambiciosa —seran els ciutadans qui ho jutjaran en el proper referèndum—, ha servit per posar en evidència que la majoria de líders polítics catalans han caigut en l'error

descriu per Churchill: donar falses esperances o viure en el propi engany. L'Espanya plural és avui un miratge més llunyà del que abans ja ho era.

La llarga marxa del procés s'iniciava el 9 de febrer de 2004, quan es constituïa al Parlament de Catalunya la ponència per a redactar un nou Estatut de Catalunya, en la qual participen inicialment tots els grups parlamentaris (CiU, PSC, ERC i ICV-EUiA), excepte el PP, que s'hi incorporà més tard. Aquesta iniciativa era fruit del compromís electoral de totes les forces presents a la cambra catalana, de nou, amb l'excepció popular. Els treballs d'aquesta ponència van allargar-se durant mesos, i sobrevisqueren a les tensions polítiques dels avatars de l'actual legislatura política catalana, que no han estat pocs. L'exemple més clar fou potser la crisi generada per l'esfondrament al barri barceloní del Carmel, amb la picabaralla de les insinuacions del president de la Generalitat, Pasqual Maragall, que CiU cobrava comissions del tres per cent en la contractació de l'obra pública quan era al govern, etc.

Com han anat les coses, entre allò que es va aprovar el 30 de setembre de 2005 al Parlament de Catalunya i la redacció final es pot dir que hi falta ben poc per ser una diferència abismal.

Pel que fa al finançament, a Catalunya ja va comportar un debat que no es va tancar fins al 30 de setembre. I ha acabat essent una de les pedres de toc de tot el procés de negociació, i una de les que ha quedat més retocada. Al tripartit ja li va costar assolir un

acord. Després de negociacions internes dures, especialment entre PSC i ERC, el Govern català va acordar un model de finançament d'«inspiració federal» que preveia una agència tributària pròpia, consorciada o coordinada amb la de l'Estat, la recaptació i la capacitat normativa sobre tots els impostos, amb una cessió a Hisenda pública de l'Estat no superior al 50%, per mantenir el principi de solidaritat amb la resta d'autonomies. CiU estava en contra d'aquella proposta pel fet de considerar-la poc ambiciosa. Així, la pressió de la federació va aconseguir fer pujar el llistó del model de finançament. El projecte d'Estatut sortit del Parlament català era, tal com alguns dirigents nacionalistes afirmaven, una mena de concert econòmic «encobert» en què la Generalitat, a través d'una agència tributària pròpia, recaptava tots els impostos i en cedia a l'Estat una part en concepte de serveis rebuts per l'Administració espanyola i en concepte d'esforç de solidaritat. El nou Estatut de Madrid, però, ha posat les coses a lloc. Tot i que és indiscutible la millora respecte de l'actual sistema de finançament, queda lluny de les propostes catalanes. Es crea una agència tributària catalana que recaptarà els impostos que ara ja té la Generalitat. Es manté l'Agència Tributària estatal, i se'n crea una de consorciada entre les dues, per gestionar la cistella d'impostos cedits (50% d'IVA, 50% d'IRPF, 58% d'impostos especials). No es tanca la porta a la possibilitat d'unificar les tres agències en una finestra única. Pel que fa el terme nació, ha saltat de l'article primer del projecte català al

preàmbul del text definitiu. A més, és el Parlament català qui defineix «per una àmplia majoria» Catalunya com a nació. Tant la recaptació de tots els impostos, com l'agència tributària pròpia, com el reconeixement de Catalunya com a nació en l'articulat de l'Estatut eren punts irrenunciables per a les formacions nacionalistes catalanes, és a dir, CiU i ERC, mentre es discutia la redacció de la proposta estatutària a Catalunya. I també ho era la definició de les competències exclusives i el reconeixement dels drets històrics. Dos punts que finalment també han quedat retocats a la baixa. De manera que, per el nacionalisme català, cap dels eixos fonamentals del que havia de ser el nou Estatut de Catalunya ha superat l'ímpetu negociador de Madrid. El passat 21 de gener, després de les pressions del PSOE per tancar definitivament un acord sobre el projecte d'Estatut català, José Luis Rodríguez-Zapatero aconseguia, després d'una reunió de més de sis hores a la Moncloa amb Artur Mas, un pacte per aprovar un nou text estatutari. Quedava definitivament trencada la imatge d'unitat aconseguida el 30 de setembre anterior, quan el Parlament català aprovava el projecte d'un nou Estatut. O la unitat d'acció que es va visualitzar al Congrés de Diputats, quan, el 2 de novembre, en el debat d'acceptació a tràmit de la proposta d'Estatut, Artur Mas (CiU), Josep-Lluís Carod-Rovira (ERC) i Manuela de Madre (PSC) defensaven el text català. Ràpidament, el PSC, absent en tot el procés de negociació de Madrid, es congratulava pel pacte entre Zapatero i Mas. També Iniciativa per

Catalunya Verds s'afegia a l'acord gairebé sense conèixer-ne la lletra petita d'aquell pacte. ERC s'oposava frontalment a l'acord. Els republicans consideren que el pacte fou de mínims, inassumible. Per a la resta de formacions, Esquerra manté una posició contrària al nou text «per partidisme» o «per atac de banyes» per no ser ells els qui van aconseguir tancar l'acord amb el PSOE. El text negociat a Madrid ja ha estat aprovat pel Congrés. Resta el tràmit del Senat. I, el més important, el resultat del referèndum, previst per al 18 de juny, si el procés no s'enderrareix en passar pel Senat. Amb tot, però, quedarà una imatge: El 18 de febrer una manifestació multitudinària va recórrer els carrers de Barcelona. Com sempre, les xifres de participació van ballar a gust dels interessos de cadascú. El fet és que centenars de milers de persones van inundar els carrers de Barcelona per afirmar que Catalunya és una nació, i que té el dret a decidir. Cada partit va interpretar aquell clam inequívoc com va voler. Potser només va ser la plasmació del que deia Churchill. Potser el 18 de febrer de 2006 a Barcelona es va sentir la veu d'un poble que va voler deixar clar que no li agrada que l'enganyin, ni que li venguin miratges ni fum. Al capdavant, per arribar on s'ha arribat no calia tan de rebombori durant més de dos anys. Potser hauria valgut més la pena fer un bon pacte de legislatura. Sense cap mena de dubte, el nou Estatut hauria estat un digníssim pacte de legislatura. Però serà el referèndum el que servirà per veure si els ciutadans el senten com un bon Estatut.

erco
leta

Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

erco
leta

Gianni Rodari

La llengua en el nou Estatut: avencos i renúncies

ANNA M. PLA BOIX

El 30 de setembre de 2005, el Ple del Parlament de Catalunya va aprovar la Proposta de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, una iniciativa amb moltes previsions en matèria lingüística al llarg de l'articulat.

Aquest text ha estat objecte d'algunes modificacions significatives en la tramitació al Congrés dels Diputats, modificacions que també s'han projectat en l'ordenació lingüística.

L'objectiu d'aquestes línies se centra a esbossar, succintament, el contingut i l'abast de les previsions idiomàtiques garantides en la Proposta de nou Estatut, en la versió que va aprovar el 30 de març de 2006 el Ple del Congrés dels Diputats, actualment en tràmit al Senat. D'entrada, aquest nou marc lingüístic estatutari respon a un doble objectiu: d'una banda, vol consolidar el marc juridicolingüístic vigent fins ara a Catalunya elevant a rang estatutari algunes de les previsions que en aquests moments es garanteixen per llei; d'altra banda, pretén regular certs drets lingüístics que actualment o bé no es garanteixen o bé només es troben parcialment satisfets.

Efectivament, una lectura de la major part del catàleg de drets i deures lingüístics garantits en el nou Estatut permet constatar que bona part d'aquests no innoven el règim juridicolingüístic previst en la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística catalana. En aquests casos, l'avenç se centra en la seva dimensió formal. El fet que es garanteixin en l'Estatut d'autonomia i no en una llei autonòmica permetrà concedir a aquesta ordenació unes garanties especials d'estabilitat i de protecció. En aquest

sentit, convé recordar que els estatuts d'autonomia són la norma institucional bàsica de la comunitat autònoma, formen part del bloc de la constitucionalitat i, a més, tenen rang normatiu de llei orgànica estatal. El seu règim d'aprovació, de modificació o de derogació se sotmet a uns procediments agreujats que concedeixen a aquests tipus de normes unes garanties que no es preveuen respecte de les lleis ordinàries.

Ara bé, a banda d'aquest catàleg de drets i deures lingüístics que ja es troben previstos en la normativa vigent i que es proposa garantir en l'Estatut, n'hi ha d'altres que s'han incorporat en la Proposta de nou Estatut i que, fins ara, no es garantien legislativament. En aquesta línia se situen, per exemple, establir el deure de conèixer el català (article 6.2); el dret de relacionar-se per escrit en català amb els òrgans constitucionals i els òrgans jurisdiccional d'àmbit estatal, i el deure correlatiu d'aquestes institucions d'atendre i de tramitar aquests documents (article 33.5); el compromís de la Generalitat i de l'Estat de promoure l'oficialitat del català en els àmbits europeu i internacional (article 6 i 12), o, per a tots, reconèixer l'estatut d'oficialitat de l'aranès a Catalunya (article 6.5 i 36). Es tracta de previsions lingüístiques que compten amb el consens de la immensa majoria del Parlament de Catalunya. N'és una prova que la Proposta

fet que s'incorporin en la Proposta de nou Estatut, es pretén avançar en aquesta línia de millorar del règim juridicolingüístic de Catalunya.

S'ha de dir, però, que algunes de les previsions lingüístiques que figuraven en la versió de nou Estatut que va aprovar el Parlament català han desaparegut durant la tramitació en el Congrés. Un exemple l'ofereix el règim que ordena l'aptitud lingüística del personal judicial. L'ordenament jurídic preveu el dret dels ciutadans d'adreçar-se a l'Administració de justícia en català, però no garanteix un deure correlatiu del personal judicial (magistrats, jutges, fiscals o secretaris judicials) de conèixer l'idioma emprat pels justiciables en la substanciació dels afers. L'article 102 de la Proposta de nou Estatut que va aprovar el Parlament de Catalunya volia esmenar aquesta situació.

Establia la valoració del coneixement del català com un requisit per proveir places de jutge o fiscal a Catalunya. Aquest precepte disposava que els candidats havien d'acreditar un coneixement adequat i suficient del català per fer efectius els drets lingüístics dels justiciables, i precisava

de nou Estatut fos aprovada per 120 vots a favor i només 15 en contra de l'hemicicle català. Aquestes propostes ja havien centrat altres iniciatives parla-

mentàries, com ara mocions o resolucions, aprovades també amb un ampli suport del Parlament, cosa que il·lustra l'interès polític per garantir-les. Amb el

CACAO SAMPKA

Plaça Marquès del Palmer, 1 · 07001 · Palma · Tel./Fax 971 71 43 09
www.cacaosampka.com · pm1@cacaosampka.com

que aquest coneixement lingüístic era en tot cas un requisit per obtenir una plaça en els concursos de trasllat

corresponents. Doncs bé, aquest requisit que el personal judicial conegués el català no ha estat admès en la tramitació

de la iniciativa en el Congrés, que finalment valora el coneixement lingüístic com un mèrit determinant en la provisió de

"Encara queden botigues"
Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

la plaça al territori autonòmic. En tot cas, l'ordenació lingüística del nou Estatut en tràmit, malgrat algunes limitacions, és bastant ambiciosa, en el sentit que estableix, dispersant al llarg de tot l'articulat del text, un catàleg ampli de drets i deures. Molt esquemàticament, aquestes previsions lingüístiques poden estructurar-se en els quatre grans blocs següents:

a) Reconeixement d'un catàleg de drets i deures lingüístics, projectats a diferents àmbits públics, vinculats a l'estatut d'oficialitat de les llengües. En aquest sentit, el capítol III del títol I de la Proposta de nou Estatut, «Drets i deures lingüístics», preveu la prohibició de discriminació per raó de llengua i la plena validesa i eficàcia dels actes jurídics realitzats en qualsevol de les dues llengües oficials (article 32), drets lingüístics davant les administracions públiques i les institucions estatals (article 33), drets lingüístics dels consumidors i usuaris (article 34), drets lingüístics en l'àmbit de l'ensenyament (article 35) i drets en relació amb l'aranès (article 36). Val a dir que la major part d'aquestes prerrogatives ja es troben garantides des de fa anys en la Llei de política lingüística.

b) Garantia de l'estatut jurídic de propietat de la llengua catalana. En aquest sentit, l'article 6 de la Proposta subratlla que la llengua pròpia de Catalunya és el català, per la

qual cosa és la llengua d'ús normal i preferent de les administracions públiques i dels mitjans de comunicació públics de Catalunya, i és també la llengua normalment utilitzada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament. Com a llengua pròpia, al llarg de l'articulat del nou Estatut es deriven un feix d'efectes jurídics i el català es consolida com a objecte del procés de normalització lingüística, que han de promoure la Generalitat i l'Estat.

c) Garantia de la competència exclusiva de la Generalitat en matèria de llengua pròpia (article 143). Aquesta competència inclou la determinació de l'abast, els usos i els efectes jurídics de l'oficialitat, així com la normalització lingüística del català. Cal remarcar que aquesta competència, malgrat que no es trobava expressament reconeguda en l'articulat de l'Estatut de 1979, havia estat assumida per la Generalitat. Per tant, el nou Estatut no amplia el sostre competencial autonòmic en aquest àmbit, perquè aquesta competència ja s'havia reconegut a les comunitats autònomes amb llengua pròpia des de feia anys, en els termes que havia avalat la doctrina jurisprudencial del Tribunal Constitucional. En conseqüència, l'únic que fa la iniciativa és explicitar aquesta competència en el llistat competencial del títol IV.

d) Promoció de l'estatut

d'oficialitat del català més enllà del territori autonòmic.

Pel que fa a aquesta proposta, els articles 6, 12 i 50 de la iniciativa estableixen un catàleg de previsions amb l'objectiu de promoure la difusió i l'ús de la llengua catalana en l'àmbit estatal, europeu i internacional. Així, per exemple, l'article 6 disposa que la Generalitat i l'Estat han d'emprendre les accions necessàries per garantir el reconeixement de l'oficialitat del català a la Unió Europea, i la presència i l'ús del català en els organismes internacionals i en els tractats internacionals de contingut cultural o lingüístic. Així mateix, disposa que la Generalitat ha de promoure la comunicació i la cooperació amb els altres territoris i comunitats que comparteixen patrimoni lingüístic amb Catalunya. Per fer-ho possible, s'estableix que la Generalitat i l'Estat podran subscriure convenis, tractats i altres mecanismes de col·laboració per a la promoció i la difusió exterior de l'idioma.

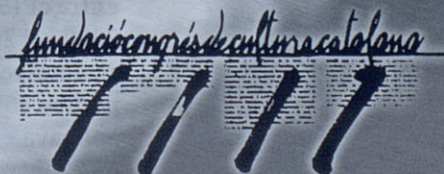
En tot cas, caldrà veure quina és la tramitació que seguiran aquestes previsions lingüístiques de la Proposta, i quin serà el desplegament legislatiu i reglamentari que es durà a terme per fer efectius els drets i els deures lingüístics que estableix.

**Dra. Anna M. Pla Boix, professora de Dret Constitucional, Universitat de Girona.*

EL MIRALL amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

Finançament autonòmic del nou Estatut: acord conjuntural, no canvi estructural

RAMON TREMOSA

El model de finançament pactat per PSOE i CiU que aprovarà el Congrés dels Diputats, i que serà presentat per ser votat en referèndum al poble de Catalunya, suposa un acord conjuntural més que no pas un canvi estructural en les relacions fiscals entre Catalunya i l'Estat espanyol.

En el quadre 1 hi ha una comparació de deu matèries relatives al capítol sisè del nou Estatut de Catalunya, sobre el finançament de la Generalitat. Hi figuren les principals diferències entre el model que va aprovar el Parlament de Catalunya el mes de setembre de 2005, amb un vot favorable del 89% del diputats catalans, i el model que varen acordar el PSOE i CiU el mes de febrer de 2006. Les diferències entre tots dos models són, al meu parer, prou evidents.

1. La LOFCA a l'Estatut

De la lectura dels articles del capítol de finançament que es varen pactar a la Moncloa, n'extrec com a conclusió principal que aquest model no blindava el finançament de la Generalitat d'una possible majoria absoluta al Congrés dels Diputats de Madrid que pugui ser indiferent o hostil als interessos i les necessitats de l'economia catalana. El president Pujol es referia a les majories absolutes a Madrid i les assimilava al glaç de la mar Bàltica. Si aquesta es glaça, els vaixells no hi poden navegar, talment CiU no podia obtenir més autogovern si no era decisiva a Madrid per completar majories, com va passar entre el 1982 i el 1993 i entre el 2000 i el 2004. Quan la Bàltica es desglaçava, els vaixells podien sortir a la mar i CiU aplicava el tan blasmat *peix al cove*, operatiu entre el 1993 i el

1996 amb el PSOE i després entre el 1996 i el 2000 amb el PP.

Llegint la proposta de l'article 207 del nou Estatut que han pactat PSOE i CiU he pensat en aquesta imatge. El punt 1 afirma que els recursos de la Generalitat han de finançar les seves necessitats de despesa. Aquests recursos, derivats dels seus ingressos tributaris, han de ser ajustats en més o menys per la participació en els mecanismes d'anivellament i de solidaritat amb les altres autonomies. Aquesta definició és la mateixa del model actual de finançament, en què el Govern central de torn determina quines són les necessitats de despesa de les autonomies del règim comú. Seguim, doncs, dins del mateix model.

El punt 3 diu explícitament que només l'Estat ha de fixar els nivells d'anivellament i de solidaritat, així s'elimina qualsevol possibilitat de relació bilateral Estat-Generalitat prevista en l'Estatut que va aprovar el Parlament. El Govern central, en el context del Consell General de Política Fiscal i Financera, determinarà els diners de què finalment podrà disposar de la Generalitat, per això és precipitat parlar dels guanys quantitatius del nou Estatut. En tot cas, quan es parla de 1.800, 3.000 o 5.000 milions per al 2006, cal no oblidar que els impostos estatals a Catalunya creixen al 10% anual en els darrers anys (segons diu el Govern central) i

QUADRE 1. TAULA COMPARATIVA ENTRE EL MODEL DE FINANÇAMENT APROVAT AL PARLAMENT I EL PACTAT A LA MONCLOA

Matèria	Acord PSOE-CiU (febrer de 2006)	Acord Parlament (setembre de 2005)
1. Referència LOFCA	Referència explícita (art. 201.1)	Cap referència. Principi de preeminència de l'Estatut sobre la legislació estatal (art. 202.4)
2. Capacitat normativa (total o compartida)	Tributs propis i cedits totalment ¹ (art. 203.2)	Tots els impostos suportats a Catalunya (art. 204.2)
3. Agència Tributària	Tributs propis ² (art. 204.1)	Impostos suportats a Catalunya excepte locals (art. 205.1)
4. Aportació catalana	Segons les necessitats de despesa de la Generalitat ³ (art. 206)	Segons la valoració dels serveis de l'Estat i la quota de solidaritat (art. 207, 208, 209 i 210)
5. Impostos cedits a la Generalitat	50% IRPF, 50% IVA, 58% IE hidrocarburs, tabac i alcohol (disposició addicional 9a)	S'atribueix a l'Estat un percentatge per finançar els seus serveis (art. 208)
6. Comissió Mixta	L'Estat només ha de motivar els desacords amb la Generalitat (disposició addicional 5a)	Clàusula de pròrroga automàtica del model anterior en cas de desacord (art. 212.2) i resolució bilateral de conflictes (disposició addicional 5a)
7. Hisendes locals (lleialtat institucional)	Cap referència	Compensacions per canvis legislatius (art. 223.3) i finançament de competències impròpies (art. 223.5)
8. Inversió de l'Estat	Inversió estatal proporcional a la participació al PIB per 7 anys, inclòs el rescat de peatges (disposició addicional 6a)	Inversió estatal proporcional a la participació en PIB i compensació de dèficits acumulats (disposició addicional 6a)
9. Reducció del dèficit fiscal català	Cap referència	En 10 anys, equiparació als territoris UE al dèficit de territoris de renda relativa similar (disposició addicional 7a); en 15 anys, resultats del concert (disposició addicional 8a)
10. Esforç fiscal	Cap concreció del concepte: «los citados niveles serán fijados por el Estado» (art. 206.3)	Es tenen en compte els preus privats per a serveis públics (art. 210.2)

[1] Queda a disposició de l'Estat cedir capacitat normativa en impostos cedits parcialment.

[2] Per delegació de l'Estat, els tributs cedits totalment.

[3] Determinades per l'Estat.

que els impostos que recapta l'Estat a Catalunya van assolir els 29.346 milions d'euros l'any

2004 (i depurant l'«efecte seu» de Madrid, de 36.243 milions: vegeu el meu llibre *Estatut de*

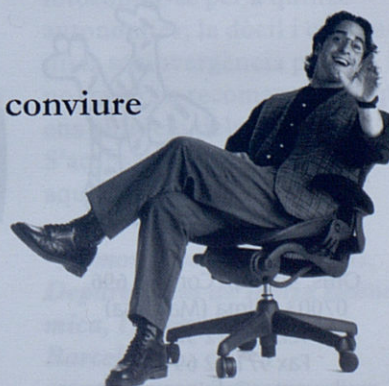
Catalunya, veritats contra mentides, Editorial 3 i 4, 2006). El punt 5 estableix que, per tal

Roldan

C/ Eusebi Estada, 66 - 68
07004 Palma de Mallorca
Tlf. 971 763 666 - Fax 971 763 667
Internet: <http://www.roldan.es>
e-mail: rolanib@roldan.es

Cream espais per conviure

Certificat de Qualitat
ISO 9001:2000 Nº 02.05079

de determinar les necessitats de despesa de l'apartat 1, caldrà tenir present la població i la seva densitat com a variables principals, tal com fins ara s'ha considerat per a les autonomies del règim comú. És una millora que ara s'hi inclogui la rectificació per costos diferencials (inflació superior a Catalunya) i que es parli d'immigració, també superior a casa nostra. Cal lamentar, però, que explícitament només s'hi considerin criteris d'equitat en aquest punt, i que no es tingui en compte cap dels criteris d'eficiència que sempre s'han reclamat des de Catalunya, com ara el PIB o les exportacions. Seguim també dins del mateix model.

També el punt 5 estableix que l'aplicació dels mecanismes d'anivellament no alteri en cap cas la posició de Catalunya en l'ordenació de rendes per càpita després d'impostos. Celebro aquest punt, que s'inspira en el model alemany, tot i que allà s'anivella parcialment el finançament autonòmic per càpita. A Alemanya un dels principals mecanismes de solidaritat és l'horitzontal, és a dir, entre els estats federals i sense la intervenció del govern de Berlín: cada estat, que disposa d'agència tributària pròpia que recapta tots els grans impostos, assisteix a aquestes reunions per fixar la solidaritat amb estadístiques fiables pròpies de l'activitat econòmica i de la recaptació

tributària. És aquest el cas espanyol? Ens podem fiar d'unes estadístiques que des de Madrid poden ser retocades, tal com va avançar el periodista Jesús Cacho el passat 29 de desembre de 2005 («L'Institut Nacional d'Estadística desmunta el mite de la pèrdua de pes de Catalunya»)? I si ens diuen l'any vinent que no baixem del quart al vuitè lloc després d'impostos, sinó al cinquè, com ho comprovem?

Això també val per al compromís d'inversions públiques de l'Estat, de les quals no disposem d'estadístiques oficials de liquidació per territoris des del 1996. Quines garanties de compliment tindrem? En el període 2006-2013 l'Estat acabarà les obres de l'AVE a Catalunya, fet que limita els guanys reals de més inversions, a banda que l'import total previst per a aquestes en els propers set anys (prop de 3.000 milions) equival a la meitat del que ha suposat l'ampliació de l'aeroport de Barajas.

Així, la meua opinió és que aquest article 207 consagra explícitament la LOFCA dins de l'Estatut. I què passarà si l'any 2008 el PSOE, o un altre partit, obté majoria absoluta a Madrid? Estic segur que el president Rodríguez Zapatero és una excel·lent persona, però al darrere seu hi ha uns aparells de l'Estat implacables que, amb majoria absoluta, podrien aplicar l'article 207 molt en contra dels interessos financers

de la Generalitat. I què farem l'any 2013, quan Espanya perdi els fons europeus? Entenc, doncs, que la pregunta clau per valorar la bondat del text final és si el nou Estatut blindarà el finançament de la Generalitat d'una possible majoria absoluta a Madrid. Si es glaça la Bàltica i amb el nou Estatut anem escanyats, quin recurs tindrem? Quin és el pla B en aquest cas?

2. Més pressió fiscal a Catalunya

La lletra petita de la fiscalitat moltes vegades ens diu de manera més directa allò que de vegades els governants insinuen, com passa, per exemple, amb les pensions públiques: se'ns diu que no cal patir pel seu futur, però cada any augmenten les bonificacions fiscals dels plans privats de pensions en l'IRPF. De fet, avui aquests plans són l'únic producte que en redueix la base imposable, així es trenca la progressivitat de l'IRPF i es genera un estalvi fiscal notable. Segur que la Seguretat Social pagarà pensions l'any 2030, però hi ha dubtes més que raonables sobre la capacitat adquisitiva que tindran les persones que les cobrin. Pocs polítics ho reconeixen explícitament, per això cal mirar de llegir el missatge que transmet el legislador quan estableix les desgravacions fiscals. Una cosa semblant podria passar amb el nou finançament

Viajes
MARTEL S.A.

CIBAL 021

Oms, 50 · Ap. Correus 696
07003 Palma (Mallorca)
Tel. 971 72 38 42
Fax 971 72 69 42
E-mail: ventas@viajesmartel.com

Carles III, 22 b · Ap. Correus 655
07800 EIVISSA
Tel. 971 31 24 72
Fax 971 31 17 08
E-mail: martelib@viajesmartel.com

M. Lúisa Serra, 30 b · Ap. Correus 86
07703 MAÓ (Menorca)
Tel. 971 36 70 13
Fax 971 36 73 11
E-mail: martelme@viajesmartel.com

català. El conseller Castells ha admès en roda de premsa que lluitarà per aconseguir més diners, sense facilitar cap xifra concreta. Li desitjo molta sort en una negociació amb el Govern central que serà molt més multilateral, amb les altres autonomies amatents al que aconseguixen els catalans, que no pas bilateral. Atorgo, però, la màxima credibilitat al ministre Solbes, en aquests mesos el polític més fiable en les seves declaracions: després d'afirmar que el nou model no s'aplicarà fins al 2008, va dir que ell havia fet números i que en el primer any no li sortien més recursos per a la Generalitat. Si s'aprova l'Estatut en referèndum tal com ha estat recentment pactat serà el Govern central que decidirà en darrer terme, i segons les necessitats de despesa que ell mateix determinarà per a les diferents comunitats, el volum final de recursos dels governs autonòmics.

En aquest sentit podria ser revelador, pel que fa als ingressos futurs que preveu obtenir l'actual Govern català, observar la lletra petita relativa als tributs ja cedits, especialment en el cas dels impostos de transmissions patrimonials (ITP) i de successions i donacions (ISD). Aquests dos impostos es paguen d'acord amb el valor real dels béns transmesos. En les compravendes la Generalitat cobra el 7% del valor del bé transmès en l'ITP i cobra un escalat en l'ISD que pot arribar al 85% del valor de l'herència. La Generalitat té dret al percentatge impositiu sobre el «valor real» del bé, i per això fixa uns criteris per determinar i comprovar (uns coeficients multiplicadors) aquest valor, ja que no sempre es comprova el valor que declaren els particulars.

A Barcelona ciutat el coeficient multiplicador per a l'any 2005 va ser fixat en 2,4 vegades

el valor cadastral: qui comprava un pis el 2005 a Barcelona havia de declarar un valor de venda, com a mínim, resultat de multiplicar per 2,4 el valor cadastral en l'ITP. I pel que fa a successions, qui heretava un pis el 2005 també l'havia de multiplicar per 2,4.

Fa un mes la Direcció General de Tributs va publicar els nous coeficients multiplicadors per al 2006 (www.e-tributs.net). A Barcelona ciutat el coeficient passa a ser del 2,80, fet que suposa un augment del 17%. Així, qui hereti un pis per mort del pare o la mare l'any 2006 pagarà un 17% més d'impostos que per defunció del mateix familiar l'any 2005. També qui compri un pis enguany l'haurà de liquidar un 17% més car. La conclusió és clara: un 17% més de càrrega impositiva, sense canvis de lleis ni de tipus impositius i sense que surti en els diaris. Aquest coeficient multiplicador era de 2 l'any 2004 i d'1,7 l'any 2003. I això explica per què les recaptacions dels tributs cedits de la Generalitat s'han duplicat en només tres anys, i han augmentat a un ritme molt superior al del creixement de la nostra economia.

Aquesta creixent pressió fiscal a Catalunya, en relació amb drets avui tan esmentats com el de tenir un habitatge digne, contrasta amb la decreixent pressió fiscal sobre l'habitatge en altres autonomies, moltes de les quals avui estan sobrefinançades. Així, el Govern regional de Madrid acaba de concedir una bonificació del 99% en l'impost de donacions entre pares i fills, com també han fet Castella i Lleó, La Rioja, Cantàbria i el País Valencià: una donació

d'un pis de 300.000 • al carrer d'Alcalá de Madrid paga només 554 €, mentre que la mateixa transmissió d'un pis de 300.000 • al passeig de Gràcia en paga 53.800. Aquestes «són coses de l'Esperanza»: atès que el

El finançament del nou Estatut, permetrà practicar la millor política social?

Govern central amb els diners de tots li fa les autovies, els aeroports, els trens i els museus, ella té diners per a aquestes i altres rebaixes fiscals en l'IRPF. I després ens etzibarrà els seus discursos sobre les societats lliures i obertes i no fanatitzades per la identitat. Si el conseller d'Economia actual tingués expectatives d'un salt notable en els recursos de la Generalitat, facilitat pel «Govern amic», hauria augmentat l'any 2006 els coeficients multiplicadors tal com havia fet el Govern anterior? El finançament del nou Estatut, permetrà practicar la millor política social, que és la rebaixa de la pressió fiscal, o bé l'any 2007 el proper coeficient multiplicador de l'actual govern d'esquerres serà del 3,20%, cosa que perjudicarà especialment les rendes catalanes més baixes?

Francesc-Marc Álvaro, el mes de gener de 2005, va escriure en relació amb l'Estatut: «la via catalana té truc, haurà de fotocopiar-se per a quinze autonomies; la dòcil i oportunista sociovergència pactarà i no trigarà a recomanar-nos que ens oblidem dels calers». S'acabarà acomplint del tot aquesta profecia?

***Ramon Tremosa i Balcells,**
Departament de Teoria Econòmica, Universitat de Barcelona,
www.ramontremosa.com.

Estatut de Catalunya, una història de renúncies

INTERINDICAL CSC

(Pel seu interès, reproduïm la presa de posició de la Intersindical-CSC sobre els drets socials i la reforma de l'Estatut de Catalunya)

Quan el 30 de setembre el Parlament de Catalunya va aprovar, amb els vots de gairebé el 90% de diputats i diputades, la proposta per a un nou Estatut, la Intersindical-CSC va considerar que, tot i suposar un salt qualitatiu important, resultava insuficient a l'hora de resoldre alguns assumptes sobre el progrés social del Principat. I si aquella proposta no era la que hauríem volgut, menys ho és, naturalment, una retallada com la que finalment s'aprovarà.

Durant tots aquests mesos, l'Estatut ha protagonitzat bona part dels informatius dels mitjans de comunicació, de les columnes i les tertúlies d'opinió, i de les declaracions dels líders polítics. Però enmig de tanta lletra han estat poques les ocasions en què s'hagi parlat d'allò que realment importa: els avenços reals (si és que hi són) per a la ciutadania. És en aquest terreny, doncs, que la Intersindical-CSC vol jugar i en què té més a dir.

Anem a pams. D'entrada, i essent conscients de les limitacions pròpies del marc autonòmic, la nostra proposta, possible i constructiva, està encaminada vers dos grans eixos: la sobirania social i la consecució d'un espai laboral propi. Molts pensaran que a hores d'ara ja no és el moment de fer propostes perquè el tema ja ha estat tancat. Tot i això, però, ens entossudim a mantenir-les perquè també sabem que algunes de les nostres demandes van més enllà i requereixen no tan sols un nou Estatut, sinó també

potser una nova Constitució que reformi assumptes troncal de l'estructura de l'actual Estat espanyol.

L'Estat té algunes esclatxes. L'article 150.2 de la Constitució espanyola, que es va usar per transferir les competències de trànsit a la Generalitat el 1997, n'és una prova. Els polítics catalans, però, no ho han aprofitat i no han pressionat per servir-se'n i fer realitat una demanda, la de l'espai social propi, que genera un consens ampli entre la classe treballadora del país independentment d'actituds desafortunades i propagandístiques de determinats agents socials.

Veiem amb gran preocupació la tendència creixent del dèficit fiscal en la relació Catalunya-Estat, cosa que, una vegada més, no ha quedat resolta ni molt menys. Les darreres dades fiables, de l'any 2001, el situaven en el 9,2% del PIB català. Un llast cada cop més difícil de suportar (i que no suporta ningú més a Europa) sobretot si tenim en compte les ampliacions de la Unió i les liberalitzacions dels mercats internacionals. Per aquest motiu, qualsevol procés de revisió de la relació Catalunya-Estat ha de passar, ineludiblement, per posar punt i final a aquesta sagnia constant. Així mateix, reivindiquem un marc propi de relacions laborals entès com un dels eixos bàsics per construir l'espai socioeconòmic i de benestar català. I això vol dir competències i recursos econòmics per implementar-lo. Si quan fa

gairebé 30 anys, amb la mal anomenada Transició ja es van justificar renúncies de tota mena per part de la classe política i la societat civil, ara tocava no deixar-nos de banda allò que necessitem per avançar en justícia social per al nostre país. Una vegada més, s'ho han deixat. S'han deixat reflectir un compromís decidit per potenciar Catalunya com a marc prioritari de negociació col·lectiva. I per a això seria imprescindible tenir competències plenes per determinar, dins el propi àmbit territorial, la representativitat de les organitzacions sindicals d'acord amb criteris estrictament democràtics així com el seu règim jurídic, cosa que tindria clares repercussions en l'eficàcia de la negociació col·lectiva.

En matèria sociolaboral, a més, l'Administració hauria de poder fixar, per exemple, tot el calendari laboral de Catalunya, així com determinar el salari mínim interprofessional d'aplicació, i sobre aquesta base indexar les pensions i altres prestacions socials. Dotar-se d'un sistema estadístic propi i fidedigne que determini la previsió de l'índex de preus al

consum (IPC) i calcular-ne els increments permetria indexar també increments salarials i prestacions, així com les revisions posteriors.

S'hauria pogut atribuir a la Generalitat la potestat legislativa i d'execució en matèria laboral, d'ocupació, de formació, de prevenció de riscos laborals i d'higiene en el treball. I és que en aquest camp hi ha molt terreny per córrer i algunes prioritats. Entre aquestes, per exemple, les competències en el reconeixement i pagament de les prestacions d'atur, en la Inspecció de Treball, en el Centro Nacional de Condiciones de Trabajo de Barcelona, en cooperatives, en formació professional, en integració social i laboral de la immigració, en la gestió del Fons de Garantia Salarial (FOGASA), en la fixació de l'estatut jurídic dels funcionaris (ja sigui en els cossos docents ja sigui en l'Administració de justícia o el personal sanitari), etc.

Quant a protecció social, les administracions pròpies del país haurien de poder legislar i desenvol-

lupar la normativa de previsió i seguretat social, així com la gestió del sistema públic de seguretat social en el seu àmbit territorial (incloent-hi la funció recaptadora i la gestió del patrimoni). Tenir competències exclusives en matèria d'altres, baixes, cotitzacions i quotes, o en sanitat exterior i interior, o en el pagament de prestacions (jubilació, incapacitat, SOVI...) és ja una prioritat.

En definitiva, poder decidir en aquests aspectes i en altres és el que té en ment la Intersindical-CSC, amb Estatut o sense, convençuts que tot això s'inscriu en allò que anomenàvem al principi de l'article els avenços reals per a la ciutadania. Tot i constatar que gràcies a l'actitud dels polítics catalans s'ha perdut un llençol a cada bugada, no ens podem donar per vençuts. Confiem que, tard o d'hora, la realitat ens donarà la raó i que l'exercici dels nostres drets serà, no ja una necessitat com a país, sinó una exigència i un clam popular de justícia social. Llàstima, però, que els qui ho haurien pogut aconseguir ni tan sols hi hagin batallat.

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Pianos Can Garcias

Des de 1.951

Pere Josep Garcias

Pianer

Reparació, Restauració i Afinació

Venda i Lloguer Opció-Compra

Assessoraments - Transports

Joan Maura, Bisbe, 10
07005 · Palma de Mallorca
Tel./Fax: 971 462 016 · Mòvil: 607 891 930
www.lasguias.com/pianosgarcias

L'Obra Cultural fa l'Assemblea anual

Com cada any dins el primer trimestre, el mes de març es va fer l'Assemblea General Ordinària de socis de l'Obra Cultural Balear. La nova Junta Directiva va repassar les actuacions fetes durant el 2005 i va anunciar els eixos d'actuació d'enguany. Així mateix, durant l'Assemblea es varen aprovar el balanç econòmic de l'any passat i el pressupost d'aquest exercici, així com el nou sistema de quotes per als associats: 50 euros de quota ordinària, 60 per a un adult amb fills, 90 per a dos adults (amb fills o sense), 15 per a menors d'edat i 20 per a joves fins a 23 anys.

Perilla el Pla de normalització lingüística de Palma

La batlessa de Palma, Catalina Cirer, ha trencat el consens que s'havia creat entorn del Pla de normalització lingüística de Palma i n'ha paralitzat la tramitació. L'esborrany d'aquests Pla s'havia elaborat sota la direcció del regidor de Cultura, Rogelio Araujo, i a iniciativa del PSM. La redacció havia estat fruit de llargues negociacions entre els diferents partits polítics amb representació al consistori palmesà i les entitats més representatives de la societat civil, com l'Obra Cultural Balear i Joves de Mallorca per la Llengua, i del món acadèmic, com la Universitat de les Illes Balears.

Ara tot ha quedat aturat per decisió de la batlessa, que s'oposa a aplicar una bona part del text redactat, com l'apartat que recomana usar de manera preponderant la nostra llengua als carrers públics i institucionals o que condiciona la concessió de subvencions de l'ajuntament al fet que es faci servir el català.

El teatre sa Societat de Calvià s'omplí per dir «sí» a la Llengua

Més de dues centes persones ompliren el teatre sa Societat de Calvià en resposta a la convocatòria de la Plataforma Calvià per la Llengua, Joves de Mallorca per la Llengua i l'Obra Cultural Balear. L'acte va ser molt dinàmic. Hi parlaren Antoni Pallicer, síndic del ciutadà de Calvià, Miquel Àngel Contreras, portaveu de Joves de Mallorca per la Llengua i Jaume Mateu, president de l'Obra Cultural Balear. Les actuacions anaren a càrrec de l'actor Antoni Rubio, que va fer un monòleg sobre l'actualitat calvianera i Feliu Ventura i Borja Penalba, que emocionaren el públic assistent. Feliu Ventura, precisament, ha enregistrat conjuntament amb Lluís Llach l'àlbum *Que no s'apague la llum*, que recull l'experiència de la gira que han duit a terme ambdós plegats.

Més català a les noves tecnologies

El gegant de la informàtica i Internet Google ha traduït al català, de forma gratuïta i per iniciativa pròpia, el programa informàtic de gestió de fotografies digitals Picasa 2. La versió en català d'aquest programari es distribueix de forma simultània amb altres 21 llengües; des del suec, el finlandès i l'estonià fins al vietnamita i el coreà. Es pot aconseguir una còpia de Picasa 2 a través de l'adreça d'Internet <http://picasa.google.com>.

Després d'instal·lar aquest programa a l'ordinador s'ha de configurar l'opció en català.

Picasa 2 és un dels sistemes domèstics de gestió de fotografies de més èxit arreu del món. El programa permet editar, organitzar, arxivar, imprimir i compartir fotografies d'una forma molt fàcil i eficient. Els programes de gestió de fotografies s'han convertit en eines imprescindibles per a les persones que disposen de càmeres fotogràfiques digitals i gestionen les seves imatges a través de l'ordinador personal. Google ha traduït al català molts dels seus productes de forma ràpida i sense esperar subvencions públiques, com ha fet en diverses ocasions Microsoft.

Tres mil persones en un clam espontani contra les autopistes

Tres mil persones, sobretot joves, se sumaren a la convocatòria feta per un grup de joves dels col·lectius socials de Palma en solidaritat amb la lluita contra l'autopista d'Eivissa.

La manifestació, que recorregué els carrers del centre de la ciutat entre la plaça d'Espanya i el Consolat de la Mar, fou en tot moment festiva i s'hi va veure reflectida la diversitat constitutiva del moviment de defensa de la terra a les Balears. Sota el lema de «No volem autopistes. Ni a Eivissa ni enlloc» desfilà una munió de gent anònima, que expressava la solidaritat amb els detinguts a Eivissa, s'hi apuntaren els dirigents polítics i socials de l'esquerra illenca.

llum i gas
amb més energia que mai

E gesa endesa

FONO
902 500 902
GESA

AVARIES: 902 534 902

Joan Miquel Oliver

«Som molt discret, m'agrada entrar en un bar
i que ningú no em reconegui»

RAFFEL M. CREUS

Entrevista

L'estiu del 2004, amb motiu de la publicació de *Taxi*, aquestes mateixes pàgines recollien una entrevista en profunditat amb tots els membres d'Antònia Font. L'èxit d'aquell treball va anar *in crescendo* i els múltiples reconeixements rebuts encara ressonen. L'univers sonor que presentava té ara una continuació digna amb *Batiscafo Katiuskas*. El segon dia de primavera, acabat d'arribar de Barcelona i abans de presentar als mitjans illencs el nou disc, Joan Miquel Oliver, lletrista, compositor i productor de la formació, va tenir una xerrada amb EL MIRALL.

Amb *Taxi* vàreu tenir unes crítiques molt positives i una gran resposta del públic. Com veis tot aquell rebombori? Com el vàreu digerir?

No tenim la sensació que hàgim triomfat, en absolut. Hem fet

vuitanta per cent de crítics no deixam de ser un grup molt normal que no es pot comparar amb els artistes internacionals; per tant, n'hi ha quatre que sí, que diuen que cal fixar-se en nosaltres perquè som bons, però són una minoria. El que sí que hem notat i ens agrada és el tracte de la gent.

**Un ressò com aquell condici-
ona a l'hora
de treure un**

**«Veig que el públic que
tenim entén molt bé el
que feim»**

discs que han agradat a gent, però n'hi ha molta a la qual no han agradat gens. Pel que fa a la crítica, també; ha estat molt bé dins un cert sector, però per al

nou disc?

Sí, a mi em dóna confiança, perquè veig que el públic que tenim entén molt bé el que feim.

Taxi va ser una raresa que vàrem fer, perquè pensàvem que tanmateix no triomfaríem i, fet amb aquesta actitud, ha estat el que la gent ha acceptat més; el públic va dir, ara sou autèntics. Ens hem adonat que la gent vol que facis el que tu vols, que investiguis i experimentis; he descobert que si jo som sincer i faig el que vull, com més arrisqui amb les meves composicions, ells més m'ho agrairan. Saber que hi ha un sector de la població que està pendent de veure què farem em dóna tranquil·litat.

***Batiscafo Katiuskas* és una continuació de *Taxi*?**

Sí, *Taxi* obria una porta, aquesta: un estil independent que ens permet provar, explorar..., i ens hi hem tirat de cap. Hi ha detalls, com per exemple l'inici del disc, que no deixa de sorprendre i de ser un poc arriscat, entre cometes. Però pens que així com està el grup, amb les expectatives creades sobre aquest treball, un principi com el que feim és millor que un de normal. N'hi ha que per fer-nos una alabança diuen que arriscam, i jo dic que no, que feim el que hem de fer, amb convicció.

És una coincidència la primera paraula del títol i el nom del coprotagonista de *La pell freda*, Batís Caffó?

Pura coincidència. Mira, ho vaig saber per Marta Elka, la violinista. Un dia que va venir a enregis-

Des de 1976

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

T'equipam per a l'aventura

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)
Palma

Tel. 971 71 67 31

Fax 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

trar, quan va sentir el tema que dóna nom a l'àlbum, m'ho va comentar. Però no és ben bé una coincidència, l'escriptor va fer un joc de paraules entre el nom Batís i un llinatge inventat, i nosaltres agafam la paraula *batiscaf*, que és un objecte submarí. Tampoc no sabia que fos un *best seller*. Me l'hauré de llegir, diuen que és interessant.

A *Taxi* i a *Batiscafo Katiuskas*, a més de les lletres i les músiques, també us encarregau de la producció; en quina posició us trobau més còmode: component, escrivint o produint el disc?

Passa que en general aquestes tres feines s'han separat, però, com que jo ho faig tot, no distingo entre una cosa i l'altra. A mi em ve un joc de paraules i, automàticament, se m'acut la imatge de com ha de ser la música i com ha de sonar. Si som a ca meva, faig una maqueta a l'estudi i dic als altres: «Eh, ho veis com ha de sonar?» Puc tenir temes acabats, enregistrats, masteritzats i mesclats, i d'altres que no existeixen i s'han de crear, vull dir que no hi ha unes passes per fer una cosa rere l'altra.

Si no se us coneix i es veu la vostra triple faceta, hom pot pensar que sou el líder de la banda i qui comanda i, si se us coneix, és evident que sou una banda ben democràtica.

Jo marc un poc l'estil, igual que un altre toca la bateria i un altre canta; ens repartim les feines i aquesta és la que em toca a mi: així i tot, els músics del grup hi influeixen molt perquè cadascú fa una cosa que tu no esperaves i canvia la cosa. En Jaume fa una flipada amb un aparell, en Pere un contrarítmic amb la bateria, en Pau un *gorgorito*, en Roca fa sonar el baix que pareix qualsevol cosa menys un baix... Tot interactua i resulta una cosa que

pot estar molt enfora de la idea primitiva. Personalment, jo som molt discret, m'agrada entrar en un bar i que ningú no em reconegui. Fer la meua tranquil. Normalment, no passa res mai i tothom va de bon rotllo, però de tant en tant ha d'aparèixer el típic *torracollons* pesat que embafa.

***Taxi* ens convidava a viatjar per l'espai, *Batiscafo* a les profunditats submarines, ambdós territoris poc coneguts.**

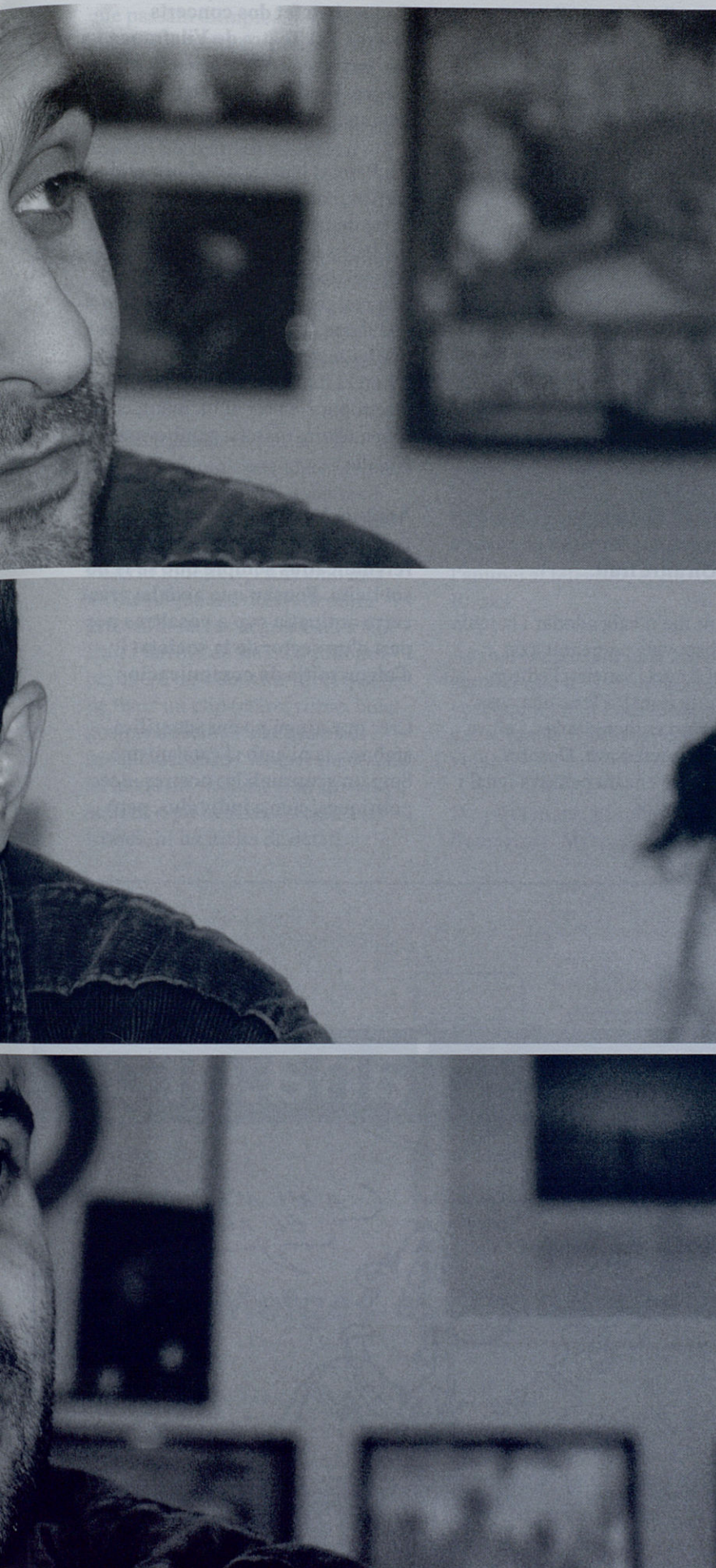
Són desconeguts i en els dos coincideix el que és l'epicentre de tots els nostres discs: aquest personatge solitari que té a sota la immensitat. Això a *Taxi* queda molt clar en aquells textos amb què s'acompanya el CD, l'astronauta que quan veu tot allò es concaga dins els calçons, i aquí, un maquinista d'un batiscaf individual que només veu el que il·lumina el focus del damunt; és el mateix, la immensitat del món vista per una partícula mínima com pugui ser una persona.

Musicalment, aquest disc és pop en les seves variants, no hi ha altres estils com era norma en vosaltres.

Pel que fa a l'estil, ha quedat pop; no hem triat cap reggae, ni jazz, aquí no hi ha res d'això, però perquè ha vingut així, no és premeditat, no ens hem proposat fer un disc més pop. De tota manera, el pop no és un estil musical, és una mentalitat. Tu pots fer un disc de vals amb mentalitat pop, o un de jazz. I no pens que sigui un disc de pop pur, per exemple, si el comparem amb el meu en solitari, *Surfistes en càmera lenta*; allò és pop pur i dur. Els d'Antònia Font són d'un pop no tan clar, pens.

Si haguéssiu de treure un *single* quina seria la cara A i la cara B?

Haurien de ser «Wa yeah» i «Tokio m'és igual». Però també ho podrien ser perfectament «Batiscafo Katiuskas» i «Bamboo».

«Bamboo» m'ha cridat molt l'atenció, és una escena marina presentada com a drama rural...

I que succeeix dins un caixer automàtic amb Pau Debón disfressat d'expintor de naturales mortes, escandinau per la branca paterna i que alterna amb el paper de Taurona Mare, que va vestida com un pintor de naturales mortes i escandinau per la branca paterna. Jaume Manresa és el Tauronet Bamboo, vestit amb un tub de pasta de dents. Qualque dia vull interpretar la cançó a l'escenari amb tota aquesta escenografia, serà divertidíssim.

Hi ha tres personatges (Pau, Taurona, Tauronet), però només la veu d'en Pau.

Sí, perquè vaig trobar que encara embullaria més la troca, però la idea de representar-la persisteix de la manera com està pensada.

Un altre exemple d'experimentació és «Tonto», amb text de Julio Cortázar. Dos personatges i dues veus (femenina i masculina).

Que tenen els papers canviats, és un diàleg excepcional; la música és una improvisació. És així que dèien abans, aquest és un dels temes que ara podem fer i feim.

Quina promoció del disc heu previst?

La promoció ha començat de manera molt forta. Just treure el disc hem anat a Barcelona. En quatre dies hem concedit trenta-una entrevistes. Tothom ens cerca: «Antònia Font, quan podeu venir, quan teniu un moment?» És brutal.

Crec que la presentació mundial serà també a Barcelona.

Efectivament. Tenim dues dates, dia 30 de març a la sala petita de l'Auditori dins la programació de l'Espai, i dia 8 de juny a la sala gran d'allà

concerts a l'Auditori i l'any només té 365 dies; d'acord que això no és Barcelona, però és vergonyós que encara ara no hi hagi un sol espai en condicions a la capital balear on puguem anar a presentar un disc i que la gent hi acudeixi sense haver

de pagar ningú, ni músics ni públic. I llavors Matas, Munar i tota la catefa se'n

van a fer fotos i a celebrar el visitant cinc-cents mil al Baluard, que a més no era el que feia mig milió ni res.

Abans heu mencionat el vostre disc en solitari *Surfistes en càmera lenta*. Un altre fruit.

Quasi ni me'n vaig adonar i ja tenia tot el disc; vaig comentar a en Miquel Àngel [Sancho, l'editor d'Antònia Font]: «Tenc una cosa rara que no és mengívola», i ell va dir que li interessava. Després d'escollar-lo encara pensava igual i el vàrem treure.

Fa poc heu fet dos concerts seguits.: al Teatre de Vilafranca i a les Jornades Llibertàries Estel Negre. En directe us acompanyau de músics d'Antònia Font.

En Pere, el bateria, i en Jaume, el teclista, són els habituals, però ara hi he incorporat el meu padrí jove, del Pepes Duo. Total, ell és músic d'hotel de tota la vida i allò va ser una mescla increïble de generacions i de mons. Tu saps què és un home que ha *xupat* 40 anys de música d'hotel i llavors el poses a tocar electropop? Va ser al·lucinant, com si haguéssim mesclat gambes amb Nocilla.

Antònia Font és una banda compromesa que actua en actes reivindicatius sempre que se'ls ho sol·licita. Pensau que això ha creat certa antipatia cap a vosaltres per part d'un sector de la societat i d'algun mitjà de comunicació?

Crec que ningú no ens identifica amb res, ja ni amb el catalanisme. Som un grup amb les nostres idees polítiques, com a individus, però

«Saps que és un home que ha xupat 40 anys de música d'hotel i el poses a tocar electropop?»

mateix. Són més de 2.000 butaques, les entrades ja estan a la venda des que traguérem el disc i m'han dit que la venda va molt bé.

I a Palma, què passa? No hi ha data ni lloc?

Saps què passa? Que a Palma no hi ha cap espai en condicions. El Teatre Xesc Forteza és municipal i el deixen, però tu has de dur l'equip, és a dir, et deixen les parets. A tu et pareix normal en una ciutat com aquesta? Per favor, si l'Espai programa per a enguany cinc-cents

www.tribunacatalana.org

informació i opinió amb complicitat nacional

que passam olímpicament; per fer política ja hi ha els polítics, nosaltres feim discs. Si els artistes no feim poesia i música, qui en fa? Queda un buit, el nostre camp és aquest; ho aconseguim més o menys, segons el dia.

Les vostres lletres són molt visuals i, curiosament, la imatge és també un referent en parlar de vosaltres. *Taxi* tenia una part en DVD i diuen que el clip «Wa yeah!» de *Batsicafu Katiuskas* és impressionant.

És una passada, és brutal. Per nosaltres és molt nostàlgic perquè surten les joguines de quan érem petits i uns detalls increïbles, per exemple, quan diu «ja sé com s'escriu Juliette!», i surt amb focs artificials, anam vestits de color groc amb retxes negres com a *Kill Bill*, i llavors de frac. És collonut perquè, a part de tenir tot el que ha de tenir un clip (color, ritme, bona postproducció), l'estètica no és inventada, abans sempre ho era, no hi havia un referent clar. En canvi, aquí sí, aquí hem recorregut a les icones, hi ha molts de detalls:

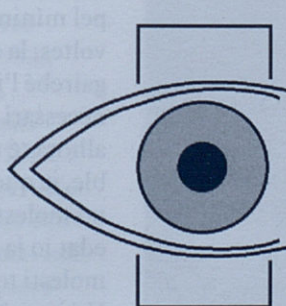

l'anunci al televisor, el cub de Rubick...

Acabarem parlant dels altres, sembla que hi ha com una efervescència en el panorama musical actual a Mallorca; com el veis?

De puta mare, hi ha grups boníssims. Mira, l'altre dia vaig

ser jurat en un concurs de maquetes i, malgrat estar enregistrades amb ordinadors i de manera senzilla, tot era molt original, diferent. No diré noms perquè som un desastre, però dels més coneguts n'hi ha un munt amb molt de nivell. No és com quan nosaltres vàrem començar (fa més de 10 anys), aleshores no hi havia res com ara.

**INSTITUT
OFTALMIC**
DE MALLORCA

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
Fax 971 75 52 38
A/e: iom@iom.es

Bernat Martí, docència i literatura

LLORENÇ VICH SANCHO

Notes literàries

Sempre és motiu d'extrema satisfacció poder fruit de l'obra de totes aquelles persones que d'una manera o de l'altra han contribuït a no fer renúncia del passat, a no deixar de banda tot allò que ens ha format i modelat durant segles, i que –vulguem o no vulguem– és part essencial de tota la nostra fesomia. Així com ningú –amb mig dit de seny– no pot negar que el bell catalanesc deixà una empremta suficientment decisòria en aquesta illa, també s'ha de dir ben fort –clar i llampant– que l'idioma castellà fou també una important eina de cultura literària, ja a partir de la darrereria del segle XVI. Agradi o no agradi, la història és la que és i no hi ha manera de canviar-la. I ben cert és que durant molts de segles no existí el més mínim conflicte idiomàtic. La llengua no era moneda de canvi de cap confrontació política. Bastaria

fer un cop d'ull a tota la documentació oficial en els magnífics arxius del nostre regne.

Dit tot això, ara com ara, podem revisar molts dels textos literaris més essencials de la literatura mallorquina –quasi sempre s'ha mostrat en dues llengües– amb l'acompanyament docte de Bernat Martí Cañellas, que durant molts d'anys ha dedicat els seus millors moments vitals al conreu de la literatura pròpia, al món de l'autoedició i a la constant reivindicació de la nostra història literària en castellà.

Llevat dels escriptors més antics, són pocs –per no dir cap ni un– els literats illencs que en un moment o l'altre no hagin utilitzat el castellà en els seus escrits.

Parlar amb don Bernat és sempre un agradable present en què el temps no té cap mena de presència. És home senzill, amigable, profundament religiós, preocupat pel mínim detall en el tracte. A voltes, la seva ànima pessiga gairebé l'infantilisme –tan necessari en tot bon poeta–, i alhora té un defecte imperdonable, ja que sempre passa pena de no molestar el proïsme. A la seva edat jo ja no el faré canviar. Que molesti tot el que pugui i vulgui! Vaig conèixer el senyor Martí amb motiu de l'edició del seu llibre titulat *Antología de escritores baleares en castellano* (1994). Ell sempre em fa recordar que jo vaig ser el primer que parlà d'ell i de la seva obra en la premsa diària. I avui, passats tots aquests anys, és per a mi un gran delit poder tornar a escriure d'ell, quan ja són innumerables els llibres que ha editat –de pròpia cal·ligrafia i de molts altres autors. És home que sempre s'ha

L'EDUCACIÓ ADOLESCENT

Commemoració del vint-i-cinc aniversari de l'Institut Guillem Sagrera (1979-2004)

Bernat Martí

pres molt seriosament la literatura, gairebé com una estètica personal de vida, on tot cobra el sentit a cada volta de full imprès. Basta compartir alguns moments amb ell dins la seva biblioteca personal –plena de bons autors– i sentir-lo recitar qualsevol poema propi, o per exemple –com és el cas– un del quasi oblidat Joan Lluís Estelrich... Sap donar entonació a cada vers, la dicció acarona la perfecció. Per ell, la literatura ho és tot o quasi tot.

Sens dubte, no fou del tot terrible aquell any 36. A Binissalem veia la primera llum del dia el nostre escriptor. Moltes de les seves escenes infantils apareixen descrites en els seus llibres. Més tard es llicencià en Filologia Hispànica i començà a fer classes de literatura castellana a diversos centres d'ensenyament. A vegades, alguns alumnes seus –gent del periodisme i de la literatura– m'han comentat les seves classes teòriques. Jo m'hauré de conformar de poder imaginar-les. De ben segur que fou un d'aquells professors que deixà traça en alguns dels seus alumnes.

D'altra banda, paral·lelament a la docència, s'inicià dins el món de l'autoedició amb els llibres titulats *Mirador interior* (1982), *Canciones de viaje a Italia, Alemania, Bélgica y Holanda* (1984), *Nombres y sucesos* (1986) i *Apuntes de escorzo y perfil* (1990). Més tard, amb la col·lecció BMC inicià la seva imparable activitat pel que fa a l'edició de la seva pròpia obra. Així poguérem llegir assaigs, novel·les i poemaris. Pensem en *Conversaciones literarias* (1991), *La pintura de A. Martí* (1992), *Voces de las letras balears* (1995), *Viajes y límites* (1996), *Martin Cañellas, Editor* (1997), *Poesias escogidas 1982-1996* (1997), *Jaume Company. La passió per la dansa folklòrica* (1998), *Mediterràneas* (2000), *Hojas de otoño* (2001) i els diferents toms d'*Imago mundi* (2000, 2002). De molts, ja n'han sortit dues edicions.

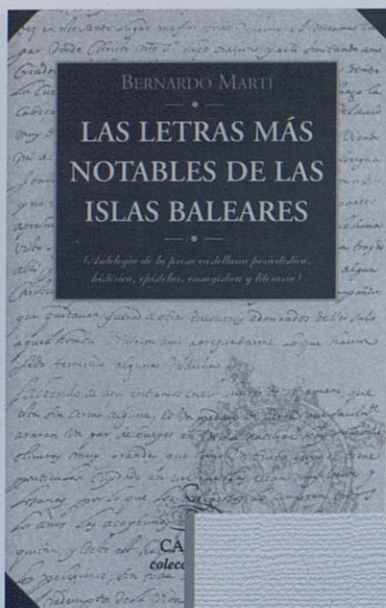

FOTOS: Teresa Ayuga.

També va iniciar una menuda i molt curiosa col·lecció anomenada *Nombres y Sucesos*, que recorda el títol d'un dels seus primers llibres. Es tracta d'unes edicions molt limitades, gairebé artesanals, dignes de copsar les estanteries dels bibliòfils més literaris. Entre una quinzena de títols podrem trobar els assaigs titulats *Una ventana abierta* (2001), *El mundo de mis libros* (2003), *Antonio Figuera: Cine y realidad* (2003) i *En el fondo de la casa* (2004). També les novel·les *El*

predio de Bellavista (2003) i *Mi identidad* (2003) o els poemaris *Efectos de amor* (2003) i *Camino intransitado* (2004)...

D'altra banda, l'editorial Calima li va encarregar dirigir la col·lecció Jano, en què han aparegut textos de Tomàs Aguiló, Josep Maria Quadrado, Miquel Àngel Colomar, Rafel Jaume i Mariano Antonio Togores. El segon tom de la col·lecció es titulava *Las letras más notables de las islas Baleares* (2000), escrit per ell, on apareixen antologats molts dels

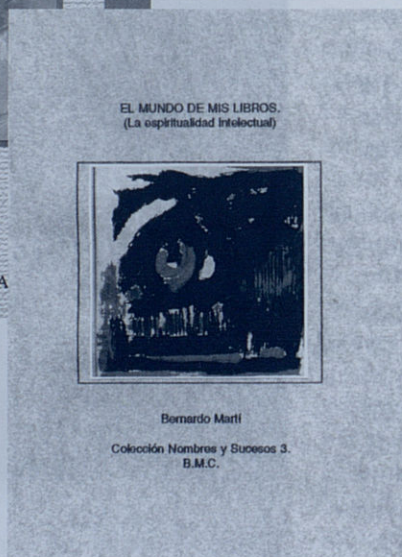
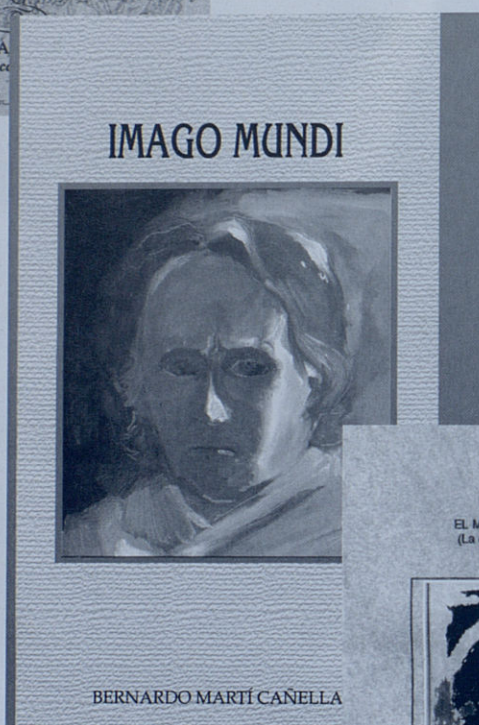
nostres escriptors més significatius. És aquest un llibre prou significatiu.

I com ben sabut és que cap llengua mai no pot ser una barrera tancada, el senyor Martí acaba d'editar el seu segon llibre escrit en el bell catalanesc –s'havia estrenat amb el de Jaume Company. Es titula *L'educació adolescent* (2005). En els seus fulls es commemoren les noces d'argent de l'Institut Guillem Sagrera. Es tracta d'un

assaig històric del món d'aquest centre d'ensenyament, on el nostre autor treballà bona part de seva vida.

Ara com ara, és a punt de sortir al carrer un nou número de la col·lecció Jano, el titulat *La política idealista*, de Gabriel Alomar. Dins la mateixa col·lecció ha preparat un diari d'un viatge a Itàlia de Cristóbal Vilella i l'obra de Tomàs Aguiló titulada *A la sombra del ciprés*. El temps no passa dins el seu estudi, on els llibres han trobat refugi fidel. Just ara prepara el llibre del monjo cartoixà Miguel Monserrate Geli titulat *Libro de la vida monástica y eremítica que hizieron los antiguos Padres, y hazen oy día los verdaderos ermitaños de San Pablo*, i un altre sobre l'obra poètica de l'artanenc Joan Lluís Estelrich, un dels nostres grans escriptors injustament oblidats.

És don Bernat Martí un home d'empenta i en les seves espatlles s'hi carreguen setanta anys seguits de curolles literàries, de records poètics de tot un món interior que no vol tombar-se davant el vent d'aquests nous temps de tanta misèria humana. En tota la seva obra hi ha un regust de melangia i un rerefons d'una fe mai per mai perduda.

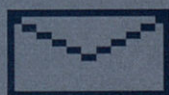
Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

Nòmina *Viva*

La nòmina que va amb tu

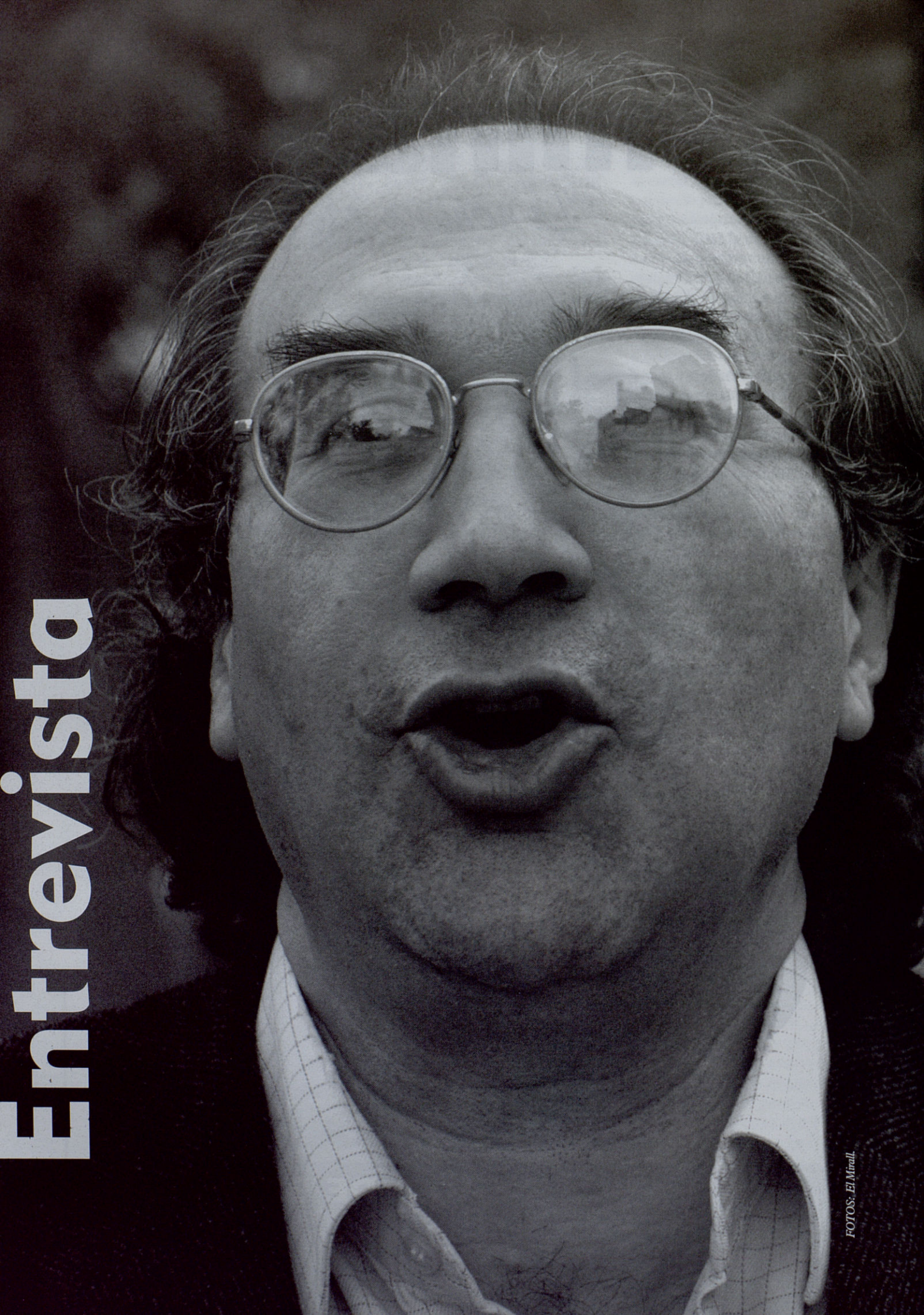

Amb servei
d'avís
via SMS

"SA NOSTRA"

CAIXA DE BALEARS

Entrevista

FOTOS: El Mirall

Martí X. March

«No ens ha importat mai declarar

el Premi desert, quan ha escaigut»

PERE BUENO

El Premi Guillem Cifre de Colonya és una curolla que nasqué ara fa vint-i-cinc anys a la secció de cultura del Club Pollença. Suposa una de les fites clau en la consolidació de la literatura infantil i juvenil contemporània en català, i les obres guanyadores del certamen han format part de la infantesa i l'aprenentatge d'un grapat de generacions. Els títols guanyadors del Cifre de Colonya fan part de la memòria històrica i literària dels més joves del país, i els noms dels autors guanyadors al llarg d'aquest quart de segle formen una llista impecable, una radiografia excel·lent del cànon d'aquest gènere de la literatura catalana. N'hem parlat amb Martí X. March i Cerdà, que, des del començament, ha fet la tasca de dur aquesta curolla a bon port.

Enguany, amb motiu del vint-i-cinquè aniversari del Premi Guillem Cifre de Colonya, el tornareu a lliurar a la vila de Pollença.

Correcte: el lliurarem a Pollença el mes de maig. Ja n'hem comen-

«És fonamental la contribució que ha fet al premi l'editorial La Galera»

çat a dissenyar el programa d'actes. Els primers anys ja l'hi entregàvem, fins que decidírem donar-li una repercussió a totes les Balears. En tot cas, el premi no ha estat mai localista: ha tingut guanyadors de tots els territoris de llengua catalana. Tanmateix, lògicament, els anys que l'ha guanyat un autor de Mallorca la premsa se n'ha fet més ressò.

Durant els norantes arribàrem a un acord amb l'Obra Cultural Balear perquè el Premi Guillem Cifre formàs part de la Nit de la Cultura. Amb aquest sistema, la importància del Guillem Cifre quedava una mica diluïda dins la magnitud de la Nit. Més endavant decidírem lliurar-lo Palma, al Casal Solleric, mitjançant un acord amb l'Ajuntament. Però la Caixa de Colonya és una entitat que té presència arreu de les Illes, i en un moment determinat volguérem fer itinerar el Premi. Així, s'ha entregat a Alcúdia, Inca, Manacor, Eivissa... Enguany, pels vint-i-cinc anys, tornam a Pollença.

Com veis, en perspectiva, l'evolució del Guillem Cifre?

La iniciativa partí de la secció de cultura del Club Pollença. En la primera convocatòria, del 1981, el Premi va quedar desert. La veritat és que és fonamental la contribució que ha fet al premi l'editorial La Galera. El 1982, Francesc Boada –que en dirigia

la secció infantil– es posà en contacte amb nosaltres. Els interessava obrir-se al mercat de les Illes Balears, i a nosaltres ens anava bé que el títol guanyador es publicàs en una editorial de prestigi a tot el territori.

Un altre factor que crec que ha donat solidesa a la convocatòria ha estat la composició del jurat. Des del primer moment pensàrem que havia de

ser de prestigi i independent, i que hi havia d'haver representats els principals actors del món de la literatura infantil i juvenil: autors, editors, crítics, pedagogs, especialistes en literatura...

També hem volgut que hi hagués membres de tots els Països Catalans. No ens ha importat mai declarar el Premi desert, quan ha escaigut.

Quines creis que són les aportacions principals que ha fet el Premi Guillem Cifre de Colonya?

Com a coordinador que en som des que va començar, em sent content dels resultats. És un triomf haver mantingut aquesta convocatòria en l'àmbit de la literatura infantil i juvenil. Atribuesc l'èxit a la Caixa de Colonya, l'editorial La Galera, els autors i el jurat. Tant el Premi com l'*Anuari de l'educació a les Illes Balears* han estat les dues banderes de la Fundació Guillem Cifre de Colonya.

Consider que ha suposat un vertader dinamitzador de la literatura infantil. No tan sols perquè hem contribuït a la profusió d'autors, sinó també perquè hem contribuït a formar un públic lector. En els vuitantes es començava a implantar l'ensenyament en català i ens arribaven impulsos dels centres en el sentit que feia falta material de suport a l'ensenyament. Del Premi Guillem Cifre n'han sortit

experiències tan enriquidores com les visites dels autors als centres educatius on les seves obres han estat lectura bàsica. Algunes obres s'han arribat a traduir a altres idiomes. I ha suposat també que sorgissin a les Balears una sèrie d'estudiosos de la matèria (com ara Ramon Bassa o Caterina Valriu). Hem reforçat la literatura infantil en català des de tots els punts de vista: autors, lectors, crítica, acadèmia. La Caixa de Colonya hi ha estat abocada des del començament: s'hi dedica en cos i ànima perquè forma part de la marca.

Com va sorgir la idea de batiar el Premi amb el nom Guillem Cifre de Colonya?

Admet que el nom era una mica forçat. De fet, Guillem Cifre de Colonya no representava precisament en la seva època els valors de la defensa de la llengua i la cultura que nosaltres volíem posar en relleu. Més aviat, en aquests termes, era el contrari de Costa i Llobera. Però li'n donàrem el nom en homenatge a algú que havia estat marginat: era la reivindicació d'un personatge que no formava part de la cultura oficial. Cifre va tenir visió de futur, i els valors que defensava (la revolució pedagògica, l'extensió de l'educació a capes àmplies de la població, l'ensenyament com una eina de transformació social) s'havien de reivindicar. Jo havia col·laborat en el seu nomenament com a fill il·lustre

de Pollença i en l'homenatge que li férem durant la Transició al pati de l'Institut, rememorant el que temps enllà li feren els seus deixebles directes quan es va suïcidar a França perquè no suportava la pressió del món que li havia tocat viure. I avui en dia el consideràrem un progressista moderat...

A més de coordinar el Premi Guillem Cifre, us cuidau de l'Anuari de l'educació a les Illes Balears. En quin estat es troba l'edició d'enguany?

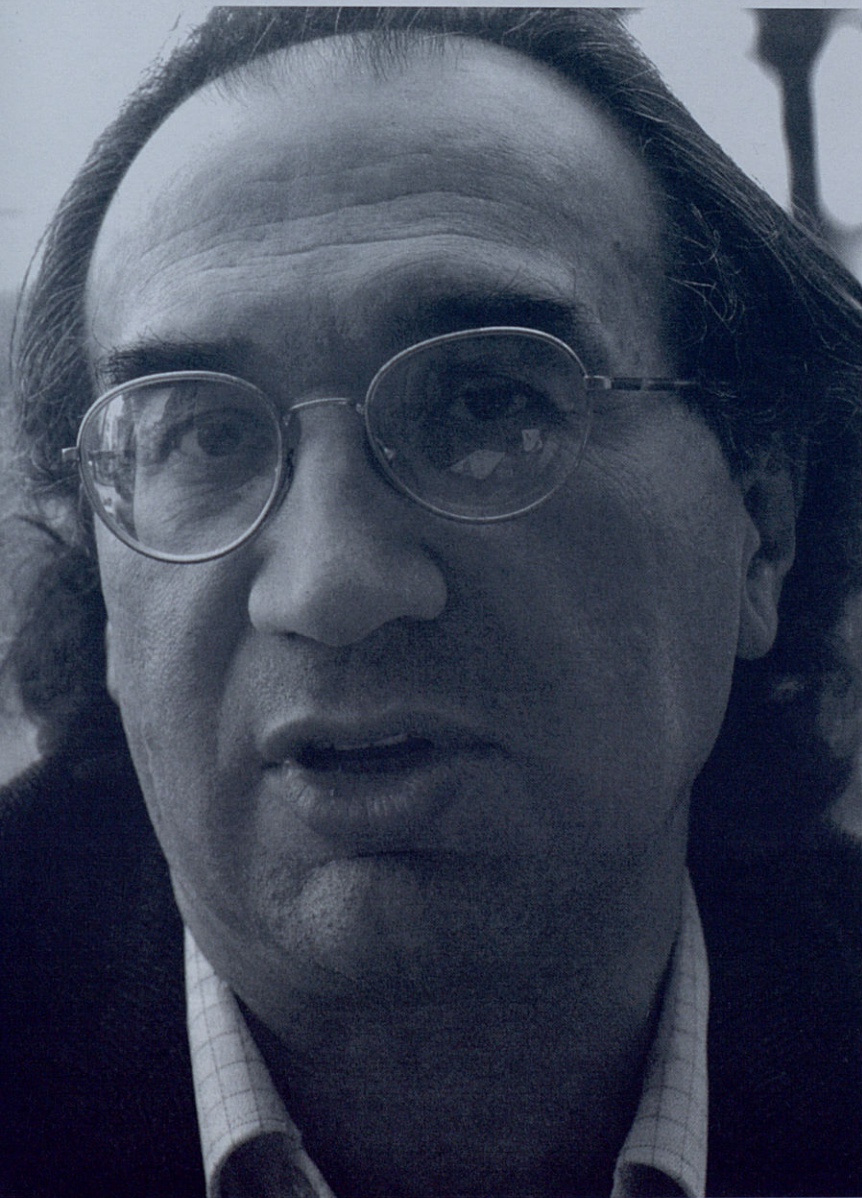
El presentarem a la tardor. L'any

1995 ja se n'havia fet una primera edició. Però el projecte va romandre aparcat fins que el reprenguérem el 2004 amb la intenció de tenir una eina que ens permetés avaluar l'estat de l'educació d'una manera periòdi-

«Hem de traslladar a la joventut la importància d'una bona formació»

ca. Massa sovint els mitjans de comunicació convencionals parlen només de les circumstàncies negatives que envolten el món de l'educació. En aquest sentit, amb l'anuari pretenem posar de moda parlar d'educació en sentit positiu. La idea és que a mitjà termini tinguem una eina que ens permeti avaluar l'evolució d'algunes variables d'aquest àmbit.

L'objectiu que ens plantejam és analitzar l'estat del sistema educatiu de les Illes Balears, tant pel que fa al sistema escolar com pel que es refereix a les diferents institucions i als diferents espais educatius que, tot i una formalització diferent del que representa l'escola, tenen una significativa i progressiva transcendència social. L'anuari s'estructura sempre en cinc capítols. La introducció és una reflexió general del coordinador. En el següent s'analitza el sistema educatiu reglat a les Illes Balears i conté un subcapítol amb un monogràfic sobre algun àmbit de l'ensenyament universitari —en aquesta edició retratam l'ús del català a la UIB— i un altre sobre els nivells educatius preuniversitaris. Dedicam un capítol a analitzar el sistema educatiu no escolar, que en enguany dedicarem a analitzar l'activitat del Club Jovent de la Indioteria (Palma). Un altre capítol se centra en la recerca i la innovació. En el darrer apartat parlem d'estadístiques i legislació: enguany hi analitzam les dades de l'absentisme escolar.

La vall de Superna (Puigpunyent)

GASPAR VALERO

Itinerari

la Granja – Son Vich de Superna
– Can Pastís – camí de
Son Balaguer – Son Noguera –
es Grau – Puigpunyent

Horari aproximat: 3 h i 15 min
(temps aproximat de marxa,
sense les aturades)

Descripció del recorregut

Començam aquesta excursió que ens permet conèixer la vall puigpunyentina de Superna vora les cases de la Granja.

Començam a caminar per la carretera que va en direcció a Puigpunyent (PMV-1101) a l'altura del quilòmetre 9,750. Les cases de la Granja es mostren al nostre abast a l'esquerra. Asfalt endavant, a l'esquerra deixam les cases de Can Guixa (km 9,300), sota l'ombra d'un gran plataner i de Can Mavi (km 9,100).

Pocs minuts més endavant, podem veure, a l'esquerra, la font Major, marcada per un poll alt. L'aigua de la font Major arribà a moure en el segle XVIII quatre batans i dotze molins. Actualment, està canalitzada i proveeix Esporles. L'aigua d'aquesta font fou objecte d'un litigi que durà des del segle XV fins al XVIII, motivat pel dret que hi adduïen els monjos cistercencs. Segons els seus arguments, aquesta aigua

no s'havia d'incloure en la venda que la comunitat monàstica féu de la possessió de la Granja. Segons Campaner, l'any 1763: «Las mujeres de Esporlas agredieron a pedradas a don Onofre Gomila, escribano mayor de la Audiencia y subalternos de la misma cuando intentaban dar

posesión al padre Llobet, monje cisterciense, del agua de Canet, de la Granja, la cual había ganado los monjes en un largo litigio en la villa de Esporles.» Vora la carretera, ens acompanyarà el torrent de Sant Pere, també anomenat torrent d'Esporles.

Itineraris

Un poc després, a l'esquerra parteix el camí que arriba a l'ermita de Maristel·la (km 8,600). Continuem per la carretera i deixam a l'esquerra la contrada des Ubacs i a la dreta la font d'en Massina, amb el safareig corresponent. A l'altura del quilòmetre 7,900 arribam a un punt impor-

tant, l'inici del camí de sa Mola o de Can Pastís; es troba a la partió de termes municipals: deixam el d'Esporles i entram en el de Puigpunyent, a la possessió de Son Vich de Superna. El començament del camí mostra un gran portell amb barreres metàl·liques, amb un botador de ferro a

l'esquerra, per a vianants. El camí, de carro, passa un torrent i s'acosta a les grans cases de Son Vich de Superna, amb un canyar a l'esquerra, vora el torrent. La via discorre per la banda nord, amb les cases a l'esquerra, de les quals sobresurt la gran torre quadrangular. L'any

1527 es documenta la possessió a nom de Joan Vich. Passam vora les anomenades cases de l'Amo, amb diverses estances agrícoles, punt on el camí volta a la dreta i a l'esquerra, i s'allunya de les cases, alhora que comença a

dues plantes d'alçat i portal forà de llinda, i Can Poma, a la dreta. Aquesta darrera és un antic habitatge que es convertí en tafona de Can Pastís; singularment, tot el primer aiguavés és ocupat pel trull, localitzat a

l'esquerra, amb arbre i tremuja de fusta, i per una premsa i la caldera, a la dreta.

Des de Can Pastís i Can

Can Poma és un antic habitatge que es convertí en tafona de Can Pastís

pujar amb alguns revolts per dins l'olivar. Voltes amunt, l'alzinar guanya terreny a l'olivar, mentre a la dreta deixam el camí de sa Mola, que puja cap a la mola de Planícia. Sis voltes més endavant ens situen en una recta amb el comellar de Can Pastís a l'esquerra. Algun ranxo de carboner es troba pels voltants. Passam sa Fonteta, situada a l'esquerra del camí, amb la mina amagada en el primer marge del comellar, i arribam un poc més amunt al sementers de Can Pastís. Pel camí de l'esquerra arribam al conjunt format per dues cases: la de Can Pastís, a l'esquerra, amb

Poma, continuam, amb aquestes darreres cases a la dreta, cap a Son Balaguer, vers el nord-oest, ara per camí de ferradura. A l'esquerra tenim el puig d'en Milà i immediatament arribam a s'Era. Amb s'Era just a la dreta i el costeret del puig d'en Milà a l'esquerra, passam un portellet que ens marca el canvi de propietat i l'entrada a la vall de Son Balaguer des Racó. En tendència a la dreta, per no davallar directament fora camí, en un dos-cents metres, arribam a ses Voltes de Son Balaguer, on enllaçam amb el camí de carro que comunica aquestes cases amb

la carretera de Puigpunyent. En aquest punt, voltam a l'esquerra i, després d'un revolt, també a l'esquerra, davallam per la pista. Les cases, llunyanes, s'entreveuen cap al nord. Més a ponent, al capdamunt, podem entreveure la contrada de sa Campaneta. Passam el portell que ens deixa fora de la propietat de Son Balaguer, a l'indret denominat s'Estret. Camí endavant, a la dreta deixam es Camp Redó i Can Conilla a l'esquerra, i el penyal de sa moleta i el de ses Crides a la dreta. Mes avall, les cases de Son Nadal, completament reformades, queden a l'esquerra. Davallam la costa de Sant Rafel, amb la panoràmica que abasta la Fita del Ram i la contrada de Son Noguera, i passam el torrent pel pont del camí. Després des Camp Llarg, que queda a la dreta, entre el camí i la carretera, assolim l'asfalt de la carretera d'Esporles a Puigpunyent (PMV-1101), a l'altura del quilòmetre 6,100. A la carretera, voltam a la dreta, en direcció a Puigpunyent. Aviat, a l'esquerra queden les cases de Son Noguera de Superna, molt

reformades recentment. L'any 1527 es documenta la possessió a nom de Guillem Noguera; aleshores, entre altres elements, tenia tafona i casa dels missatges.

Des de Son Noguera, continuam per la carretera, i més endavant, a l'esquerra i més amunt del camí, deixam les cases de sa Barrera d'en Marcó. Assolit Can Mica i el pla de Baix, arribam al pou del pla de Baix; es troba vora l'arrencada del camí de Can Noguera i Can Xemenia i té coberta de capelleta circular. Una mirada cap enrere ens permet formular l'adéu a la vall de Superna i, des d'aquest angle, dels costers de la Fita del Ram. Alguns metres després, a la dreta s'alça el portell de la casa dita es Comellar i, just a la vora, surt la dreuera corresponent al camí vell, ample i emmarcat entre parets, que ens deixa vora el coll des Grau, després de pujar el graó que ens separa de la carretera. Seguim l'asfalt a la dreta i arribam al coll, punt on acaba la vall de Superna i comença la vall de Puigpunyent. Ens trobam aproximadament a l'altura del quilòmetre 4,400 de la carretera d'Esporles a Puigpunyent. Vora el coll, vers la dreta parteix el camí de sa Campaneta. Encara a la part alta del coll, ja acarats cap a Puigpunyent, cercam a la dreta la dreuera o, millor dit, el camí vell que ens davalla, seccionat per la carrera en diverses ocasions cap al poble. Una senyalització moderna ens ajuda a controlar l'itinerari. Mentre davallam el coster del penyal des Grau, entre alzines i pins, a la dreta s'albiren el puig de na Fàtima, farcit de llegendes de tresors amagats, i el mític puig de Galatzó. Més avall, s'acaba el camí vell i, amb el coster del puig de na Fàtima a la dreta, recorrem per la carretera el tram final de l'excursió. Passam el Garrover de ses Sabates i, vora la fita del quilòmetre 1, deixam de banda a la dreta el camí vell d'Estellencs, que puja per Son Fortesa. Des d'aquesta cruïlla, assolim en poc temps les primeres cases del poble, corresponents a la barriada dita Son Bru de Dalt, i arribam al centre de Puigpunyent, on acabam la passejada.

Relojeria Española S.L.
Fundada en 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA

LONGINES
SWISS WATCHES

TISSOT
Swiss Quality Time

RADO
Switzerland

AL COSMONAUTS CHRONOGRAPH
FORTIS
swiss watches

SWISS ARMY

EMPORIO ARMANI

HAMILTON
AMERICAN • SINCE 1892

Plaça de Cort, 14
07001 • PALMA DE MALLORCA
Tel. 971 721 563 • 971 724 344
Fax 971 714 369
www.relojeriaespanola.com
respanyola@wmea.es

Tendències

cinefàgia

Cent anys amb Billy Wilder

MATÍAS VALLÉS

Billy Wilder va estar a punt d'incomplir la cortesia de morir abans que se'n commemoràs el centenari, perquè va morir fa només quatre anys. Desobeïa amb això les seves pròpies lleis, perquè en la seva penúltima pel·lícula, *Fedora*, fa dir a la protagonista: «Jo et diré el millor per a una llegenda, no torbar-se gaire a morir. Jean Harlow i Marilyn Monroe varen tenir molta de sort.» Una suïcida afortunada? Un desvergonyiment explicable en un director les ocupacions originals del qual varen ser periodista i ballarí de lloguer, gairebé gigolò. Es tracta de dues professions més properes del que pareix. El poder del seductor i el seductor del poder. La mare de Billy Wilder va ser assassinada en el camp de concentració d'Auschwitz. Malgrat això, el director tenia el valor de fer acudits a costa dels nazis. Per

exemple, deia que «els austríacs són uns mags increïbles, perquè han convençut el món sencer que Hitler és alemany i que Beethoven era austríac». A pesar dels seus antecedents familiars, va haver de suportar que Humphrey Bogart, durant el rodatge accidentat de *Sabrina*, l'anomenàs «fill de puta nazi». Per descomptat, li va tornar la bufetada, amb aquell anglès que mai no va arribar a dominar, per la qual cosa sempre necessitava un coguionista: «Em fix en la teva cara, Bogie, i sé que, en alguna part davall aquesta repugnant cara de merda, hi ha una autèntica merda.»

Wilder tenia una certa passió per l'escatologia. Quan el varen fer assessor d'un gran estudi i li varen mostrar una pel·lícula insuportable, va etzibar al *mogul* de torn: «Aquesta pel·lícula és un enorme caramull de fems. Puc convertir-la en un caramull de fems més petit, però continuarà essent un caramull de fems.» Una altra paràbola extraordinària del consultor i l'assessor d'imatge d'artistes, polítics i empreses, que es limiten a reduir un caramull de fems a unes dimensions suportables, però de fems. El director afirmava amb sorna que «*Titanic* és una pel·lícula de mil milions de dòlars. Si em donassin mil milions de dòlars, aniria a veure-la.»

Convé, en primer lloc, desfer un malentès. Billy Wilder era una mala persona. En tot moment, fins i tot quan escrivia guions

passejant-se pel seu despatx amb un fuet amenaçant el novel·lista Raymond Chandler mentre ambdós preparaven el guió de *Perdició*. Fustigava el novel·lista, el qual va assegurar més tard que «treballar amb Billy Wilder va ser una experiència desesperant, i probablement ha acurçat la meua vida, però d'ell vaig aprendre tant de l'escriptura de guions com som capaç, que no és gaire».

El director de *Sunset Boulevard* —costa tant anomenar-la *El crepuscle dels déus*— va demostrar que contar la veritat és la millor manera de fer humor. De fet, un guió típic de Wilder seria la imatge del príncep a qui avorrien tant les notícies dels informatius que només es fixava en la presentadora, i va acabar casant-s'hi. La seva facilitat per caricaturitzar els altres arrancava de la seva disponibilitat a l'hora d'encaixar una ironia. Per exemple, el seu amic el pintor David Hockney, el qual ressaltava que «Wilder podia fer crítiques divertides i molt perspicaces, sobretot de les pel·lícules que no havia vist». Mossegava la mà que li donava de menjar.

Si hi ha una regió del planeta que necessita l'humor de Billy Wilder, aquesta és naturalment Mallorca. Aquest austríac, trasplantat a Berlín i emigrat finalment a Hollywood, coneix totes les debilitats de l'ésser humà, i no li'n perdona cap. A priori, hom tendiria a preferir les persones amb sentit moral. No obstant això, els exemples que gaudeixen d'aquesta qualitat en el nostre entorn acaben pactant i traint la seva missió. Potser per això necessitam més gent amb sentit immoral, com Billy Wilder, que sabia que l'humor es basa en la insensibilitat.

Mai no el va interessar el concepte d'obra, l'*oeuvre* francesa, de la qual sempre es va riure. Preferia fracassar a ser pretensions, i per això donava les instruccions següents a un tècnic: «Fes aquesta escena borrosa, com si fos francesa.» En una altra ocasió feia befa desafador: «A veure quant es

torben els de la Nouvelle Vague a descobrir aquest pla.» Es va burlar dels nord-americans durant tres dècades. I només el varen condemnar quan les seves diatribes varen deixar de donar doblers. El seu desdeny cap als intèrprets de les seves pel·lícules reposa en la seva opinió que «un actor és una estranya mescla d'un ésser humà i una ameba».

No l'importava que fos una deessa com Greta Garbo, a qui en *Ninotchka* va endossar el lema de *Garbo laughs*. Aquella rialla era la destrucció d'un mite, la major humiliació que es podia infligir a l'iceberg suec. A pesar de la seva acidesa, els divos adoraven Wilder. Va ser

Marlene Dietrich mateixa, que interpretaria una dona cega de passió, qui li va proposar que la dirigís en *Testimoni de càrrec*, perquè, si no, no volia fer-la. I el director la va convertir en la millor pel·lícula de Hitchcock mai rodada. El cineasta britànic havia tingut l'elegància de dir que, «després de veure *Perdició*, el cine es resumeix en dues paraules, Billy Wilder». A preguntes d'un dels biògrafs del director, Dietrich va assenyalar que: «Jo l'estimava, però lamentablement ens en vàrem adonar massa tard, quan el nostre amor havia acabat.» Quan l'actriu tenia 90 anys, li varen demanar amb qui li hauria agradat passar una nit, i va contestar: «Amb Billy Wilder. Però no una nit, sinó moltes nits.» I, no obstant això, ja no volia que la ves en el seu actual estat, i quan la cridava, imitava la veu d'una criada francesa.

El director centenari només dispensava una adoració absoluta a Cary Grant. El va pretendre en quatre pel·lícules sense aconseguir-lo mai, inclosa *Sabrina*, on va haver de «conformar-se» amb Humphrey Bogart, el qual filmava d'esquena per fer-lo sortir de polleguera. També Raymond Chandler pensava que l'anglès era l'actor ideal per interpretar Philip Marlowe. De Marthe Keller, a la qual Wilder va recórrer en *Fedora*,

el director deia que «no és una actriu gaire bona, és suïssa». Avui tindria problemes insalvables amb els políticament correctes. Per exemple, en utilitzar la frase «Nietzsche era massa alemany», en *La vida secreta de Sherlock Holmes*.

Les anècdotes de Wilder es prolonguen fins a l'infinit, i sonen millor en els seus propis llavis. El director va acudir una vegada a Spago, el restaurant de Los Angeles on es tanquen els grans tractes cinematogràfics i els fans persegueixen les estrelles. Un caçador d'autògrafs l'interpel·la: —Senyor Wilder, em firma tres autògrafs?

—Per què tres?

—Perquè per tres autògrafs de Billy Wilder me'n donen un de Steven Spielberg.

Donava i prenia, segons ho prova el seu comentari sobre els insults feroços que li dedicava la crítica cinematogràfica Pauline Kael.

«Sempre va escriure males crítiques de les meves pel·lícules. No era divertit viure amb ella, però era divertit llegir-la. Moltes vegades, ella

l'encertava, però d'altres no ho feia. Ara bé, insistesc en el fet que, si no hagués escrit, això no hauria estat millor per a mi. Va ser millor per a mi que ho fes.»

EL MIRALL

EL MIRALL BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./Sra. _____

DNI _____

Adreça _____

núm. _____ pis _____

Codi postal _____ població _____

Telèfon _____

Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 25 euros de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària/d'estalvi que indic a continuació i a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

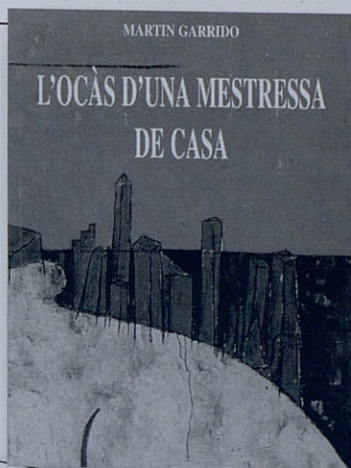
Banc/Caixa _____

Signatura _____

Agència/oficina _____

DC _____ cte./lta. núm. _____

20 • OFERTA ESPECIAL
per als socis de l'Obra Cultural Balear

***Folletos color
Edició de Llibres i Revistes
Impresos en general
Posters Color***

XiSCO
arts
gràfiques

C/. Del Baix Riera 1 - a - Palma
Tel. / Fax: 971 47 57 54

atreveix-te

CONCURS PER A JOVES DISSENYADORS DE MODA

PASSAREL·LA MALLORCA 2006

Data límit: 3 de maig

Per a més informació:

- Tel: 971 755145
- www.conselldemallorca.net
- Direcció Insular d'Economia,
Consell de Mallorca
Palau Reial, 1, 3R

Consell de
Mallorca

■ Departament d'Economia
i Hisenda